

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Iuuentvtis, Sive Insigniores Pveritiæ Atqve Adolescentiæ Sanctorvm

Bosendorf, Hermann

Monasterii VWestphalorvm, 1615

In Ivnio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42900

cie. Mahometista cum hoc sanitatis benefici-
um suis medicamentis acceptum ferrent; eiusq;
ingratitude redarguerent, mortem mi-
nantur. Quibus ille: Non est mors sic mori, ait,
sed vita. Quare nolite putare, me verbis ve-
stris terreri posse: nec medicamenta vestra p-
fuerunt, quæ vix multis diebus aliquid effici-
unt. Me autem Crux Domini nostri Iesu Chri-
sti, & Virgo Maria ad hunc diem conseruauit.
His dictis securi caput supposuit, & ad cælestia
regna euolauit.

I V N I V S.

MARTYRIUM PONTICI PVERI XV.

annorum, in historia martyrum Gallicanorum.

2. Iunij apud Sur. Tom. 3.

Cum fortissimi Christi martyres apud
Lugdunum Gallia ad sanguinem ac ne-
cem usque pro fide constantissime dimicarent,
inuentus est etiam puer ætate quidem imbel-
lis, at animo ac virtute viris superior; qui per
diuersa tormenta martyrii lauream prome-
ruit. Hic cum in Amphitheatrum quotidie
ad spectanda cæterorum supplicia introduce-
retur, & iurare per idola gentilium cogere-
tur, nequaquam obtemperauit. Videns itaque
vesana multitudo se despiciatui haberi, nihil
adolescentuli ætatem miserata, asperè & fero-
citer sæuiebat. Omnibus igitur tormentis e-
um obiectare, & per quoduis supplicij genus
agitare cœperunt. Cæterum Ponticus post
omnia cruciamentorum genera viriliter &
magno

magno animo tolerata, extremum spiritum edidit, atque ad æternos triumphos victor commigravit.

EXEMPLVM S. MEDARDI EPISCOPI
Noviomensis 8. Iulij apud Sur. Tom. 3.

Beatissimus Medardus egregia sanctitate vir, patre Nestardo, matre vero Protagia natus, à teneris vnguiculis magna vtriusque parentis diligentia educatus fuit, studioq; literarum adhibitus, breui inter sodales suos scientiæ laude emicuit. Porro adhuc puerulus adeo plixa erat in pauperes misericordia vt semet multa abstinencia macerans, victum ac vestitum necessarium sibi detraheret & pauperibus perbeneuolè largiretur. Quadã siquidem die cæci cuiusdam nuditatem miseratus, vestem nõ modici pretij sibi à matre donatam, eidem benignissimè porrexit. Et quanquam nõ raro ea propter parentum indignationem incurreret, pius tamen puer nullo modo ab eo benefaciendi studio auocari poterat. Cum die quodam eius parens ex itinere fessus, equos suos in prato ei custodiendos committeret, puerq; fortuito hominem quendam ephippio onustum pertransire videret, percunctari cœpit, qua de causa tam graui onere semet fatigaret, cum ipsa via satis laboris & molestiæ adferret. Cumq; ille mœsta voce equum sibi deperisse quereretur, puerum tantæ fatigationis miserescibat, videntq; cum sudantem, adeoq; pene defi-

Miseri-
 dia.

deficientem, ex pijsimo mētis affectu, In nomine Domini, ait vnum ex his tolle, quos hic in custodia asseruo. Viator vero id facere veritus & aliquantulum cunctatus, ipso insuper puero hortāte, equo donatus abcessit. Dehinc per ministrum ad prandium accersitur, qui e minus eum cōspicatus propter effusam imbrum vim latebram quārentem, volitare super eum aquilam, omnemq; pluuiam diducto alarum remigio auertere stupens animaduertit. Puer autē venire recusans, precor inquit, frater, vt domū reuertens me super hoc excuses. Parentes audito miraculo cum familia ruunt certatim ad locum, in quo Medardus morabatur, & visu probant, quod auditu didicerant: tum vterq; super filium illachrymantes, Deo puerum cōmendant, & multa cum deuotione, carissimæ suę sobolis innocentiam pertractāt. Interea milites quibus equorum cura incumbat, recēsit equis vnum de esse reperiunt: quem à puero requirētes, blande ac leniter paruulum demulcent, si quo pacto per eum iactura posset resarciri. Cumq; à famulis ea de causa & priuatim & publicè argueretur, appropinquans patri, rem ei ex ordine pādīt. Miratur pater filij benignitatem, & licet de damno sibi constaret, tamen de optima pueri indole sibi plurimum gratulabatur. Atque hinc inualefcere ccepit diuino miraculo ornata Medardi misericordia. Nam cum denuo equorum suorum sollicitè recenserent numerum, diuina

*Equum esse
misericordiam
alteri
donat.*

diuina sic operante potentia, nullum ex ijs
 prorsus desiderarunt. Mirantur astantes, fa-
 milia tota lætatur, amplexantur filium paren-
 tes, & eiusmodi sermone compellant: Fili, a-
 iunt, omnia nostra tua sunt: vtere tuo patrimo-
 nio ad Dei gloriam prout libet, vt nos tecum
 consortes perennis vitæ habeas in præmio.
 Non quippe diffidebant se eius oratione sal-
 uari, quem tantis à Deo virtutibus illustrari
 videbant. His igitur rebus commoti parentes
 Viromandensi eum Episcopo educandum cõ-
 mendarunt, eumq; ad clericatus officium pro-
 moueri petierunt. Quem ille beneuolè reci-
 piens ceu vnicum filium in fide & doctrina
 Ecclesiastica præclarè erudiuit. Quantæ por-
 ro liberalitatis, quantæq; à puero castimonie
 Medardus extiterit, quanta humilitate seu re-
 uerentia & apud Deum & apud vrbis pontifi-
 cem eluxerit, vix fando assequi queas. Erat
 adhæc magnanimus in aduersis, mitis in pro-
 speris, cunctos sibi obedientie sedulitate præ-
 ferens, morum claritate præcellens, in egenos
 larga miseratione propendens. Atq; sic con-
 culcato viriliter fomite vitiorũ ad augustum
 conscendebat virtutis fastigium, diuinoque
 præscripto ac nutu, vitæ suæ functiones mo-
 derabatur: quicquid eius voluntati norat esse
 aduersum, declinabat, quicquid vero confor-
 me ac placitũ senserat omni cõtentione exe-
 quebatur. Hinc in oratione cernebatur assi-
 duus, ieiunijs & vigilijs apprimè addictus: fa-
 cies

Castitas.
Humilitas.

Deuotio.
Ieiunium.

cies eius iucunda, lingua fœcunda, & os in laudem Dei semper apertum. Obedientiæ virtute omnibus se imitabilem, frugalitate laudabilem, & vniuersa morum probitate præbebat insignem. Decursis igitur multa cum honestate inferiorum graduû ordinibus, post bonam eorum administrationem, ad sacerdotale officium deposcitur. Simulac vero angelicam illam dignitatem sortitus est, non cõtentus iam pristina virtute, grandioribus eam cumulauit augmentis, & corpus quidem incredibili victus parsimonia macerabat, esurientes vero alimentis reficiebat: sitientes refocillabat: ac nudos suæ non parcens nuditati, vestiebat: & omissis suis suorumq; vsibus, quicquid sibimet furripere poterat egenis benignè largiebatur. Reliquis eius præclarè gestis, & miraculis, breuitatis causa supersedeo.

ADOLESCENTIA S. ANTONII DE PADO
13. Iunij. SUR. Tom. 3.

Olyssipone in regno Lusitaniæ nobili, pælapia natus Antonius in sacro fôte Ferdinandi nomen accepit, atq; ab ipsis incunabulis multa morû probitate ac vitæ integritate admirabili, optimorum parentum studia sedulo æmulatus est. Erat iam tum ab omni vanitate & lasciuia puerili alienissimus, crebro Ecclesiarum & monasteriorum terebat limina, & pauperibus lubès stipem erogabat. Eum mox parètes literis ac virtutibus imbuendum

N viris

viris pietate præstantibus commendârunt. Cum vero ætate iam prouectior improbos corporis motus spiritui acriter reluctâtes sensisset, nequaquam cessit petulantis ancillæ prauis cupiditatibꝫ nec fræna libidini laxauit: sed corpus suum in seruitutem spiritus redigere maturauit. Vilescebat ei indies mundus ille, & ne vanitatum cõpedibus stringeretur, neue impotenti cupidinis dominatu opprimeretur, ad Augustinianorum monasterium extra vrbs muros situm se cõtulit, vt inter illos spectatæ religionis viros ætatem fragilem à peccati illecebris tueretur. Igitur dulcissimo pietatis studio captus, spretis mundi oblectamentis in eodem vitæ instituto Deo se ibidem consecrauit. Sed cum biennio illo, quo apud eos mansit, crebra amicorum visitatione, ab ardenti rerum cælestium meditatione plurimũ retardaretur, impetrata à superiore licentia ad monasteriũ S. Crucis de Colimbria seuerioris disciplinæ studio cõmigravit. Cum autem per id tempus sanctorum martyrum quinque Franciscanorũ reliquias, dominus Petrus infans Serenissimi Lusitaniæ Regis Marcho adduxisset, & se illorum meritis à magnis periculis liberatum per omnes Hispaniæ prouincias diulgâisset, cœpit Ferdinandus magno martyrij desiderio inflammari. Itaque cum die nocteq; indefessa prece Deum sollicitaret, vt mēti ipsius aspirare dignaretur, quod diuinæ suæ voluntati gratius & proximorum

salu-

Castim.

saluti vtilius foret, tandem summo Abbatis sui consensu, ad Diui Francisci institutum cōmigravit. Et quia parētum suorum molestias vehementer formidabat, simul cum habitu nomen mutavit, ac deinceps Antonium se dici voluit. Interea cum ardens martyrij sitis magis magisque eum extimularet, à fratribus ad Saracenos proficiscendi cōpiam postulavit. Verum profectiois conatū, Deo illum multorum saluti reseruante, vis morbi interceptit. Tandem igitur in Aemiliam delatus vir sanctus, in vigilijs precibusque assiduo perstitit, tantaque carnem suam inedia maceravit, ut hora refectionis ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate gressu, seipsum interdū sustentare non posset. Nec deerant illi crebræ dæmonum infestationes, quas mirabili constantia, diuina ope fretus, elidebat. Cetera ipsius egregia facta cum immortalī laude cōiuncta, ne extra metas progrediar, prætermitto.

Jeiumium.

ILLVSTRE CERTAMEN VITI SANCTISSIMI pueri 15. Iunij apud Sur.

Tom. 3.

QVo tempore Valerianus Præses sub Diocletiano Imperatore acerbissimam in Christianos persecutionem mouebat, Vitus Hylæ nobilissimi viri filius, insigni religione & pietate ac miraculis adeò claruit, ut ipsi met dæmones publica voce admiranda ipsius merita faterentur. Postquam verò pueri fides

N 2 Vale-

Valeriano suboluit, accersitum ad se Hylam sedulo hortatur: vt filium à cultu Christi auocet, si eum saluum & incolumem velit. Parens igitur vt filium à præsentì exitio vindicaret, ad flectendum eius animum toto pectore incubuit. At Vitus ætate quidem paruus verum sensu senili præditus, nullis se tormentis à charitate Christi dimotum iri asseuerat. Interea Præses Hylam & Vitum tribunali fisti iubet. Et hunc quidem blandè admonet, vt filio ad deorum cultum trāsferendo det operam, neue sibi familiæq; æternam maculam cum mœrore consciscat: Vitum vero minis atrocibus territat, vt relicto Christi cultu dijs sacrificet. Cui Vitus S. Spiritu plenus, cum Christi filij Dei signum expressisset, intrepidè respondit: Ego dæmonibus non assentior, neq; sculptilibus vllam venerationem impendo. Habeo enim Dei filium Deum viuum, cui fideliter seruit anima mea. Tum Præses pueri constantia ad iram prouocatus, fustibus eum mactari iubet: cumq; diutius id factum esset, acquiesce nunc, inquit, dijsq; sacrificat. Cui Vitus: iam tibi dixi Præses; Christum adoro filiū Dei: Quibus verbis magis insuper excandescens, puerum cathamo cædi imperat. At ministris manus ei afferre tentantibus vnà cum præside brachia nutu diuino obriguerunt. Tum Valerianus: Hem, inquit, hic puer magicis nos artibus superat: At Vitus: Non magicis artibus, sed diuina vos vindicta persequente hæc fiunt.

*Fortitudo
animi.*

fiunt. Ego enim seruus Christi Iesu sum, cuius virtute manus tua restitui potest; & eleuatis ad cælum oculis, suis precibus dexteram præsidis in integrum restituit. Quocirca Valerianus admiratione defixus Hylam aduocauit, traditoq; ei filio, Vade, inquit, & emenda hunc filium, vt sacrificet dijs, ne pereat. Parens igitur receptum filium domum abduxit, multiq; adhibitis illecebris & blandimentis piam pueri mentem emollire studuit: Aderant organa & venustarum puellarum chori, quibus puerilis animus illaquearetur, faciliusq; à cultu Dei sui deflueret. At Vitus cælum continuo suspiciens, dicebat intra se: Cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Dein ad cubiculum miro studio tapetibus & gemmis ex cultum refertumq; delicijs introducit, vt in eo luxurians paulatim in obliuionem rerum cælestium perueniret. At Vitus flexis genibus sine intermissione Christi numen precabatur, ne à diabolo in fraudem pelleretur. Interea toto conclau odor suauissimus spargitur, videbanturq; in eo quasi duodecim lapides mirè radiantes, accurrensq; Hylas cum familia dixit: Dij venerunt in domum meam ad filium meum; cumq; curiosus per ostium in cubiculi adyta respiceret, vidit angelos duodecim alatos instar aquilarum, inæstimabili pulchritudine & splendore coruscantes, cantantesque Sanctus, Sanctus, Sanctus. Atq; extemplo præfulgoris vehementia oculis captus, didicit se-

Castitas.

creta cælestia, non nisi puro mentis cerni posse intuitu. Itaque amissis luminibus præ nimio dolore horrédè eiulare cœpit: cumq; vanam deorum opem frustra sollicitasset, & vehementioribus dolorum stimulis ageretur, domum redijt & ad Viti pedes sese abiecit. Qui ærumnas parentis commiserans, eum idolis licet simulatè renunciantem, perfectè curavit. At Hylas recuperato visu, gratias, inquit, ago dijs meis, qui me saluum fecerunt, non autem Deo tuo, cœpitq; miser totus in eam cogitationem incumbere, quibus pœnis filium suum trucidaret. Quare immanitatem parentis execratus angelo duce, vna cum B. Modesto qui eius antehac curam gesserat, transmissio mari, ad locum, quem Allectorium vocitant, peruenit, atq; inde ad Silerum flumen progressi sub arbore quadã fessã labore membra quieti tradiderunt. Ibi vero cum se totos pietatis studio dederent, aquilæ cuiusdam ministerio victus illis quotidie præbebatur: multusq; populus miraculorum fama excitatus ad eos in dies confluebat. Interea filius Diocletiani à spiritu immundo torqueri cœpit, qui se inde exiturum pernegabat, nisi Vitus aduenisset. Imperator itaque Vitum à Silero amne, armatorum custodia septum, Romam reuocavit. Qui vnà cum Modesto adductus Diocletiani filium, non sine multorum infidelium strage, qui impias in Christum voces iactabant, à dæmone liberavit. Captus vero

Impe-

Pictur.

Imperator pueri virtute, & formæ eius elegantia, blandè & comiter eum cohortabatur: Consenti, inquit, mihi Vite charissime, & dijs sacrificata, daboque tibi maximam partem regni mei, & magnis te opibus auri & argenti & pretiosarum vestium cumulabo, erisque mihi nõ immerito & charissimus & cum primis familiaris. Ad quæ Vite: Ego vero, inquit, & regnum & diuitias & honores flocci facio; totusque ex vno Christo Iesu Deo meo depèdeo, qui stola immortalitatis me induet. Tum Diocletianus: Non sic agas Vite, sed consule vitæ tuæ, & sacrificata dijs, ne diuersis cruciatibus affectus intereas. Cui Vite: Tormenta, inquit, quæ minaris, suprâ quam credi possit ex peto, vt ad illam possim palmam pertinere, quam dilectis suis spondit omnipotens. Diocletianus hoc pueri responsum vehementer admirans, iussit eundem cum Modesto in teterrimum carcerem detrudi, & singulos ferro octoginta pondo onerari, carceremque suo obsignari annulo, ne quis vel aquam eis porrigere posset: Vbi Christus cum incomparabili luce oranti apparuit, eumque ad futurum certamen est cohortatus. Vite, ait, exurge, confortare, & esto robustus: ecce ego tecum sum omnibus diebus. Hic visio abscedit: ferrea vincula ceu cinis dilabuntur: exanimantur terræ motu & corusco lumine custodes carceris: auditur vox multorum angelorum, cum eis in carcere psallentium:

*Fortitudo
animi.*

Quibus intellectis Imperator furore percitus Vitum ac Modestum in Amphitheatro constituit. Vbi puer senem admonens; fortis, inquit, esto pater, ne timeas gladium diaboli. Iam enim appropinquit corona nostra. Dixit autem ad S. Vitum Diocletianus: Consule vitæ tuæ puer, & sacrificia magnis dijs. Cui Vitus: Nunquam tibi benè sit diabole, rapax lupo, deceptor animarum. Demiror frõtem tuam, quod visistantis virtutibus, non erubescis isthoc mihi velle persuadere. Ego vero Christum habeo cui hætenus votum pectoris mei sacrificavi; nunc quod superest me ipsum sacrifico. Tunc præ nimio furore seipsum non capiens Imperator, in clibanum plumbo, pice, ac resina æstuantem sanctum Vitum iactari præcepit. Ille vero in clibanum proiectus, cum feruor omnis angelica virtute esset restinctus, in medio constitit, diuinaque laudes læta voce deprompsit: vocansque Diocletianum Imperatorem: Gratias, inquit, ago tibi tuisque ministris Diocletiane, quod tam commodum mihi lauacrum apparastis. Tunc è clibano profiliens totus illæsus, ac niueo candore nitidus, Domino psallebat: Probasti me Domine quasi aurum, igne me examinasti, & nõ est inuenta in me iniquitas. Imperatoremque obiurgans, erubescere, inquit, diabole cum patre tuo Satana, dum vides tantam omnipotentis virtutem in me seruo suo clarescere. Imperator igitur magis ac magis ira inflàmatus, leonem

fero-

ferocissimum, cuius vel rugitus homini foret intolerabilis, adduci iubet: dein B. Vitum affatus: Num & hic, inquit, præualebunt artes tuæ magicæ? Respondit ille: Insuper, stulte, insulse, & sine sensu, cur tandem non aduertis adesse mihi Dominum meum Iesum, cuius iussu me angelus eius de pœnis omnibus, & de tuis manibus potentissimè liberabit? Cumque dimissus esset Leo, S. Vitus signum sanctæ crucis in illum edidit, qui mox ad pedes eius, corruens plantas ipsius lingua cœpit porrecta allambere. Tum Vitus. Nondum, inquit, ò impijssime agnosces creatorem tuum, quem bruta animalia venerantur. Eo miraculo mille fere homines per moti, in Christum crediderunt. Diocletianus igitur præcipiti ira agitatus, beatus *Constantin* Vitum cum Modesto & Crescentia, quæ Viti prædicatione in Christum crediderat, in catasta tam atrociter torqueri iussit, ut dissipatis ossibus viscera apparerent. Clamavit itaque S. Vitus ad Dominum: Deus in nomine tuo saluos nos fac, & in virtute tua libera nos. Statimque inter horribiles coruscationes, ingens extitit terræ motus, quo labefactata idolorum fana corruerunt, multiq; è populo interempti sunt. Ipse quoq; Imperator animo consternatus, properè aufugit, percutiens manu frontem suam, & cum ingenti clamore dicens: Væ mihi qui à tantillo puero turpiter superatus sum. Sancti vero martyres è supplicijs erepti: angelico comitatu ad Silerum flumen

N 5 per-

perducti sunt, vbi paulo post corporeis soluti vinculis ad cælos migrârunt.

EXEMPLVM B. LANDELINI ABBATIS
Crispinensis. 15. Iunij. Surius

Tom. 3.

Landelinus claris Francorum natalibus, in villa quam Vallem vocant, ciuitate Cameracensi, Dagoberti inclyti regis temporibus ortus, Autberto Antistiti, qui eum de facto fonte susceperat, literis & pietate imbuendus traditus est. Cumq; & insita naturæ bonitate, & optima præceptoris educatione non mediocres in omni virtute progressus faceret, prorsus vt relictis mundi vanitatibus, se totum Deo consecrare proponeret, quidam eius cognati venenatis sermonibus eum ab amore rerum cælestium planè abduxerunt, falsisque promissis eo impietatis optimæ indolis iuuenem impulerunt, vt relicto clanculum Autberto, nefandis se totum sceleribus traderet, ac tandem cædibus ac rapinis prædonum instar, se suamque familiam turpissimè inquinaret. Et vt liberius huic insisteret negotio, mutato nomine Maurosum se appellari voluit, scilicet ne nomen quandoque proderet eum, qui se in perditionis latebris totum abderat. Interea Autbertus Pontifex, quamquam incredibili mœrore affectus propè contrahesceret, non tamen salutis eius spem penitus abijciebat, sed precibus variisque corporis

*Amans
virtutis.*

*Perversi-
tur à cog-
natis.*

Fit prado.

poris afflictionibus, die nocteque diuinum numen fatigabat, vt errantem ouiculam tandem aliquando in viam reduceret. Nec despexit Deus preces supplicantis. Cum enim nocte quadam insigni flagitio diuitis cuiusdam domum cum focijs diripere statuisset, & quidam ex eius complicibus è vita excederet, Landelinus morte eius vehementer afflictus, vidit per soporem miseri illius animam (horribile dictu) in Tartarum abduci. Cumque non sine ingenti tremore id aspiceret, astitit ei Angelus Domini, eumque in hunc modum terrificam vocem compellauit: En præmia laboris tui Landeline. Vide vt anima socij tui ad inferorum æterna supplicia pertrahatur: simulque considera, vtrum tibi præstabilius sit, ita protrudi in barathrum æstuantis gehennæ, an nobiscum potius gaudijs perfrui sempiternis. Missa igitur fac opera Satanæ, & amplectere Christi militiam. Abijce obscurati pectoris cæcitatem, vt possis intueri clarissimam Christi lucem. Excute iamiam à ceruicibus tuis iugum diabolicæ seruitutis, vt post breuis huius vitæ curricula possis æternum regnare cum Christo. Audi beatum Autbertum antistitem, & agnosce spiritualemente patrem tuum. Suscipe libens ab ore eius monita cælestis doctrinæ. Hæc & alia multa cum Angelus dixisset, cælos petijt. Landelinus autem

Angelus eum ad pœnitentiam hortatur.

Conuersio.

eo visu non mediocriter terræfactus, relictis socijs, & rebus suis omnibus, pedes Camera-cum festinat, & S. Autberti pedibus se aduoluens, orat pro admisis criminibus pœnitentiæ multam sibi irrogari. Ille vero pius pater eius gratulans conuersioni & desiderio, suscipit pœnitētem, quem diu profugum fleuerat, sinumq; ei diuinæ misericordiæ aperiens, reddidit eum sanctæ matri Ecclesiæ. Itaq; sub seculari habitu degens in monasterio agebat pœnitentiam, macerans corpus ieiunijs, quod mundi illecebris contaminauerat. Atq; tandem diuturna excoctus pœnitentia, statuit mundi à se negotia omnino reijcere, vt posset liberius cœlestia iugi meditatione pertractare. Quocirca à B. Autberto tonsus, militiæ cœlestis chlamydem induit. Eo autem diuinæ gratiæ munere affectus, vt peregrinationis etiam labore se affligeret, Romam ad limina Apostolorum se contulit. Quem B. Autbertus reducem, ob virtutis & sanctitatis præclarum specimen Diaconum ordinauit. Præstitit vero illi Deus tantum ardorem & compunctionem cordis, vt bonorum cœnobarum vita minimè contentus, magis ac magis diuino se cultui impenderet, & cum gemitibus & lacrymis crebro se ieiunijs, vigilijs & orationibus affligens, vitam sanctorum æmularetur, nec vllam suo corpori requiem indulgeret, quin potius idipsū inedia, nuditate, frigore, siti, alijsq; reb' duris ac molestis maceraret atq; cōficeret.

*Pœnitentia.**Contritio.**Afflictio corporis.*

ADO-

ADOLESCENTIA S. FEBRONIÆ

Virg. & Mart. 15. Iunij. Surius

Tom. 3.

FEbronia Sibapoli apud Assyrios, à secundo ætatis anno in monasterio educata, præclaro Briennæ magisterio ad illustrem sanctitatis gradum adoleuit. Annis quippe octodecim, quibus intra cœnobijadyta vixerat, neq; viri alicuius, neq; mulieris in mundo versantis formam aspexit; neq; huius vicissim virginis vultum, quisquam, nedum eius nutrix, quam vis id lachrymans sæpè optârît aspicere potuit. Erat enim admirabili formæ elegantia hilariq; aspectu, ita vt oris eius venustas humano artificio depingi non posset. Porro Brienna multa sollicitudine distinebatur, vt Febroniam intactam seruaret. Cum itaq; sorores reliquæ ab vnius diei vespera ad sequentis vesperinam horam ieiunarent, iussit Febroniam post duorum saltem dierum spatium comedere. Illa vero cum se tali corporis habitu præditam videret, ne tum quidem panem & aquam ad satietatem vsq; sumebat. Adhæc paruum quoddam scamnû, longum tribus cubitis, & vno palmo ac dimidio latum sibi curauit; in quo requiescebat quoties dormiendi tempus aduenerat. Interdum & in nudo solo carnes suas reclinabat. Quoties vero à diabolo nocturnis cogitationibus tentabatur, exurgebat, & multis cum lachrymis Deo supplicabat, vt diabolum tentantem à se profligaret: & statim

*Custodia castitatis.**Castitas.*

statim librum aperiens diuinas literas laboriosè legebat. Cum vero adolescens esset discendi cupida, adeò multa didicit, vt tatum discendi studium Brienna valdè admiraretur. In die igitur Parasceues omnibus sororibus illis ad ædem sacram conuenientibus, iubebat Brienna Febroniam velo tectam, propter mulieres nobiles, quæ illa die spiritualis doctrinæ gratia eodem conuenerant, diuina eloquia recitare. Cum vero Selenus atroci immunitate iussu Diocletiani Imp. in Christianos defæuaret, iamq; Sibapolim aduenisset, licet aliz virgines communi consilio fuga sibi consulissent, Febronia tamen quantum corpore ægra, tantum animo & virtute robusta, hortatu Briennæ magistræ suæ ad martyrij agonem robur vigoremq; virtutis acuebat; Certanimum, ob formæ decus, aut inuolui coniugio, aut decorari martyrio. Itaq; multitudine ad spectaculum effusa Seleno sistitur, qui ad tantæ pulchritudinis aspectum posita sæuitia, magnis illam pollicitationibus Lyfimacho Duci vxorem deposcit. Cui Febronia: Ego, inquit, ô Iudex thalamum habeo in cælis non manufactum, nuptias possideo indissolubiles: dotem habeo totum cæleste regnum. Sponsum igitur immortalem cum habeam, non patior cum mortali & corrupto homine copulari: quin etiam ne audire quidem possum quod polliceris. Noli itaque Iudex frustra laborare, neq; enim adulando quicquam

*Laudat
caelestes
nuptias.*

pro-

proficies, neque minis me perterrefacies. Au-
dijt hæc Iudex & magnopere indignatus, vestes
virginis discindi iussit, & laceris amictâ pañis,
cunctis spectantibus ignominia nuditatis con-
fûdi. Tum Febronia: Audi, inquit, iudex, licet
me etiam hoc panno destitutam omnino nu-
dam exhibeas, ego huiusmodi cõfusionem ni-
hili pendo. Vnus enim creator est maris & fe-
minæ. Itaq; nõ solum hoc æquo animo patiar,
vt vestibus exuar, sed ense obtruncari & igne
incendi cupio. Atq; vtinam digna sim pati pro
eo, qui pro me tâta sustinuit. At Selenus: Quo-
niam, ait, mulier ista aduersum ignis minas au-
daces se præbet, per quatuor corporis partes
illâ extendite, & infra ipsam ignem supponite,
simulq; quatuor milites virgis ei⁹ terga diuer-
berent ac dilanient. Id cû fieret & diutius vir-
go illa verberaretur, copiosus sanguis ex vtra-
que humeri parte in terrâ defluebat: ignis ve-
ro subter eius corpore succësus, viscera etiam
ipsa depascebatur, & oleo insuper magis exci-
tatus Febroniam omnino consumebat. Cum
autem horis pluribus virgo ipsa verberaretur
& combureretur, populus pro ea summis cla-
moribus iudici supplicabat; vt adolescenti
parceret. Cæterum ille nihilo minus desæui-
ens vehementius illam percuti ac torreri man-
dauit, quoad vidit eius carnes in terram de-
fluere. Tunc carnifices iussi destiterunt, e-
amq; mortuam esse existimantes extra ro-
gum deiecerunt, Porro Iudex dixit Febronię:

Qua-

*Fortitudo
animi.*

Qualisnam tibi visus est, primus palestræ con-
gressus? Tum illa: Ex primo, inquit, cōgressu
didicisti me inuictam esse, & tormenta tua cō-
temnere. His auditis Selenus dixit: In ligno il-
lam suspendite, & ferreis pectinibus eius late-
ra dilaniate, ignemq; rursus admouete, vt ossa
etiam comburantur. Statim igitur carnifices
ceperunt pectines, & ita eam laniârunt, vt car-
nes ipsæ vna cum sanguine in terram decide-
rent. Admouerunt etiam ignem quo vel ipsa
viscera comburebantur. Febronia vero oculis
in cælum erectis: Veni, inquit, Domine in au-
xilium meum, & ne derelinquas me in hac ho-
ra. His dictis conticuit, quamuis igne valde ve-
reretur. Multi vero spectatores non ferentes,
tãtam crudelitatem à spectaculo aufugerunt.
Alij summis clamoribus contendebant, vt ig-
nis ille tolleretur. Amoto igitur igne cum ad-
huc in ligno Martyr penderet, rursus eam cœ-
pit interrogare. Sed cum ea respondere non
posset, iussit eam è ligno depositam palo alli-
gari, & linguam eius amputari. Exemit mox
linguam Febronia & nutu significabat carni-
fici, vt eam amputaret: at turba id vetante, iu-
bet ei dentes eradicari. Cum decem igitur &
septem euulsi essent & sanguinis riui in terram
defluerent, rursus Febroniam Selenus interro-
gat, num dijs tãdem sacrificare in animum in-
duxerit. Cui illa: pessime & scelestissime se-
nex, tu viam meam impedire studes, neq; siñis
me ad sponsum meum accedere? Festina quam
maxi-

maximè potes ex huius mei corporis luto me eripere, quoniam amator meus Christus me exspectat. Tum Selenus: Omnino, inquit, ense & igne corpus tuum delebo, iussitque carnificem mammas eius secare. At illa erectis in cælum oculis voce magna dixit: Domine Deus meus, aspice violentiam quæ mihi affertur. Veniat anima mea in manus tuas. Neq; amplius locuta est. Præfectis igitur mamillis, vulnera eadem igni aduruntur. Cum vero diutius combureretur & ignis vsq; ad eius viscera penetraret, turbæ ipsæ tam crudele facinus spectantes maxima ex parte à spectaculo illo discesserunt, clara voce Diocletianum & eius deos execrabiles esse testantes. Tunc Febronia à palo dissoluta humi viribus destituta corruit. Dein iacenti vtramque manum ac dexterum pedem amputari mandauit. Quo peracto Febronia toto corpore contremiscens, licet iam iam defectura esset, dabat operam, vt alterum etiam pedem ligno superponeret, cupiens eum amputari. Cumque id cerneret iudex: Videtis, inquit, impudentis mulieris pertinaciam, & multo furore accensus carnifici dixit: Seca & alterum. Tandem Febronia cum per horas aliquot animam egisset, amputatis ceruicibus ad cælestes thalamos ouans commigravit. Selenus vero tot scelerum & immanitatis architectus cum mæstus domi obambularet, mox tanquam taurus aliquis immugiens, in vnam è columnis prætorij insilijt,

○ & ca-

& capite confracto miseram animam exhalavit.

MARTYRIUM S. QUIRICI TRIENNIS
pueri 16. Iunij. Surius Tom. 3.

BEata Iulitta, Diocletiano Imperatore persecutionem moliente, vnà cum sanctissimo puero Quirico Tarsi cōprehensa, Alexandro homini improbo & crudeli sistebatur, Quæ cum seipsam magna voce Christianam esse testata fuisset, venerandum suum filium qua erat pietate, proprijs manibus tradidit ad holocaustum. Quamobrem atrocissimus ille Iudex, qui cum Deo bellum gerebat, iubet infantem auferri ab eius vlnis, ipsam autem nudam nervis bubulis flagellari. Atq; mater quidem, lictoribus in ea cædenda laborantibus immaniter lacerabatur supplicijs: indignabatur vero, vt est consentaneum, & vociferabatur, & ægrè ferebat filius. Quem quidem Tyrannus, cum mira puerilis formæ venustate caperetur vi auellit ab vlnis maternis: eumq; suis imponens genibus, & sensim palmis caput eius demulcens, sed etiam impuris labris castissimum impurissimus exosculari aggrediens, blandimentis suis incantare satagebat. Attende, dicens, fili mi suavissime, fili formosissime, attende mihi tuo patri. Audi o scite & chare fili & intellige: hanc autem veneficam & impiam, vt quæ violenta sit morte peritura, & dijs inimica, expellens, nobiscum
 sua

suauissimè & iucundissimè viues. Ego autem
te adoptans in filium, omnibus bonis benignis-
sime prosequar, & omnium mearum pos-
sessionum te relinquam hæredem. Quid vero
Quiricus? num cessit tyranni violentiæ, aut
puerili timore exhorruit, aut osculis & pro-
missis est delinitus, aut maternorum suppli-
ciorum metu resolutus diriguit? Nequaquam.
Sed cum vteretur perfecta fide atq; prudentia,
manibus pedibusq; resistens & renitens mira-
biliter luctabatur, & pro viribus repugnans,
inimici auersabatur oscula: ad matrem autem
toto animi studio contendebat & proflicibat.
Tandemq; velut auicula laqueo irretita om-
nibus modis è manibus tyranni euadere ma-
chinans, manibus quidem eius vultum lania-
bat, pedibus autem execrando lateri insultans
athleta breuissimus, amorem illum demonia-
cum in ferociam conuertit. Nam cum delica-
tum pueri pedem apprehendisset vir ad cæ-
dem propensissimus, eum sublimè elatum, ex
alto tribunali manu sua iaciens in subiectos
gradus lapideos, vnà cum sacro capite totum
quoque athletæ corpusculum aduersis petra-
rum acuminibus contriuit. Sic corporis con-
fracta compage, victrix anima ad pal-
mas martyrij euolauit.

EX VITA BEATI ALOYSII GONZA-
ga à Societate Iesu, Ferdinandi S. Rom. Imperij Prin-
cipis Marchionis Castilionensis filij, à R. P. Vir-
gilio Cepario Soc. Iesu conscripta,

20. Iunij.

BEatus Aloysius Gōzaga Ferdinandi Prin-
cipis Imperij atq; Castilionis Stiuerorum
in Gallia Cisalpina Marchionis & Marthe Tanę
Santenia à Cherio in Taurinis, illustrissimo-
rum excellentissimorumq; hominum filius
natus maximus fuit. Hunc mater à paucis ad-
huc puero inter primas balbutientis infantiaę
voces, sacris imbutum preculis, magnam De-
um diuosq; veneratione compleuit. Quodq;
in tantilla ætate mirandum, egestatem paupe-
rum iam tum pia ope leuare, & quæsitis de in-
dustria latebris orationi frequens incumbere
notabatur. Pater vero eum ad rei militaris stu-
dium vix quadrimulum vocans scopolos,
bombardulas aliaq; minuta arma illi compa-
rat. Cumq; Regis Catholici auspicijs tria pedi-
tum Italorum millia sub signis ad Tunetum
ducturus in agro Cremonensi delectum ha-
beret, puerum quatuor aut quinque duntaxat
annos natum è mulierum manibus & potesta-
te matris ereptum, secum eò perduxit, & qui-
bus diebus copiæ censebantur, leui tectum lo-
ricula, ac pusillam hastulam præferentem hu-
meris, militari more anteire ordines iussit. V-
bi aliquot menses commoratus dum ludos
sermonesq; cum militibus miscet assiduò, sen-
sim

*Miseri-
cordia.*

Deuotio.

sim militares sumpfit animos, neq; leuibus signis ostendere visus est, ad eam se gloriam propendere, quam patris vocibus exemploq; didicerat. Itaq; non semel vsu venit, vt cum alia tela, tum fistulas æneas præcipuè versans, in magnum veniret discrimen salutis, nisi Deus illum sanctiori vitæ reseruaturn à præsentis periculo, supra naturæ modum vindicasset. Atq; vt est plerumq; militum vulgus ad verborum licetiam turpitudinemq; proiectum, ipse quoq; ex eorum cõsortio nonnullas eiusmodi voces hauserat, easq; interdum (quid sibi vellent ignorans) iactare cœperat. Id cum aliquando Petrus Franciscus Turcius audisset, quem eius pueritiæ moderatorem parentes præfecerant, tanta vi in eum inuectus est, vt ipse nullum ei deinceps nisi honestum decensq; verbum effluxisse confirmârit. Si quem vero alium licentius loquentem audiret, è vestigio oculis pudore suffusis, humiq; defixis, aut aliorum conuersis, vel animaduertisse dissimulabat, vel dicta sibi molesta auditu fuisse significabat. Cæterum in omni Aloysij ætate nihil ab eo peccatum esse comperio, in quo plus sit culpæ, quam in his verbis ab admodum puero, rei q; significatæ ignaro profusis: quæ simul ac flagitiosa, atq; à suo dignitatis gradu, generèq; aliena esse didicit, tantus eum pudor occupauit, vt postea sit fassus, ne sacerdoti quidem suæ conscientiaë quæsitore, vt ea aperiret, animum inducere potuisse, ea erat puerilis

O 3

animi

Verecundia.

animi verecundia. Neque vero vnquam, dura
 vixit, huius eum grauissimi, vt ipse sentiebat,
 criminis pœnitentia deseruit. Atq; vt nihil de-
 terius cōtraxerat, cuius eum conscius angere
 animus, ita postquam ad religionem accessit,
 quo sui vincendi ac vilipendendi causa, à te-
 neris fontem se fuisse doceret, sæpè hæc fami-
 liaribus quibusdam suis memorabat. Verissi-
 mile est consulto Deum hunc ei næuum ad-
 hærescere passum esse: vt dum in se culpam ef-
 se credit, quam propter ætatis inscitiam, reiq;
 ignoracionem propius fidem est nullam fuis-
 se, in tanta munerum cælestium, virtutumque
 copia, quibus postea mens eius est locuple-
 tata diuinitus, aliquam demissionis haberet
 materiam. Vbi vero septimum annum atti-
 git, tanto se ardore ad Deum colendum con-
 uertit, seque ita penitus illi consecrauit, vt il-
 lud postea suæ conuersionis, tempus appel-
 lare sit solitus. Suis itaque melioris vitæ pa-
 rentibus, quibus arcana sua credebatur, inter
 præcipua Dei in se beneficia, hoc se pone-
 re narrabat, quod septuennis à sæculi amo-
 re ad Deum traductus esset. Porro quan-
 to cælestium donorum præsidio, iam indè,
 postquam illi ratio competere cœpit, efflo-
 ruerit, ex eo manifestum est, quod quatuor
 sacerdotes, qui diuersis locis atq; temporibus
 cōfessionum ipsius, etiam earum, quæ vniuer-
 sam ætatem complectebantur, ante & post ini-
 tam Societatem fuerunt arbitri, atq; inter hos

Ro-

*Mumilitas.**Magna ar-
dor colendi
Deum.**Nunquam
peccauit
mortaliter.*

Robertus Bellarminus, omnes pari consensu testari fuere, nihil ab eo unquam letiferi peccati perpetratum. Quæ res tanto quidem mirabilior, quod maximè lubricam vitæ partem inter paternæ domus delicias, vitæq; aulicæ irritamenta exegerit. Tam vero excellens iam tum erat de hoc sancto adolescente hominum opinio ut in eius vita ac moribus speciem sibi delapsi de cælis angeli videre videretur. Años enim natus nõ plus septem domi quotidie nixus genibus, preces quæ exercitiũ quotidianum inscribuntur, septẽ de pœnitentia psalmos, officium B. Virginis, vel seorsim vel vna cù aliquo comite recitabat, aliaq; præstabat officia pietatis. Quodq; ei rota vita solenne fuit, nunquã adduci potuit, ut puluinũ aut simile qd inter precandũ genibus subijci sustineret. Annũ iam Aloysius omninõ nonũ expleuerat, quando à parente Florentiã ad magnũ Hetruriæ Ducem adductus, latino illic Hetruscoq; sermone cœpit erudiri. Fests diebus aulã frequẽtabat, atq; ut Moderatori pueritiæ suæ morẽ gereret, ludo quoq; nõnunq; vacabat, arulis se erigendis, quam lusibus interesse malle dictitans. Biennio illic cõfecto aded præclaros in rerũ cœlestium vsu fecit processus, ut deinde Florentiam suæ pietatis parẽtem vocare sit solitus. Atq; in primis tãta animũ eius erga beatissimã Virginem Matrem Dominam nostram obseruantia tenuit, ut quoties de ea in sermonẽ incideret, vitæq; eius sanctissima mysteria volueret animo,

*Diligens
oratio.*

*Cultus &
amor erga
B. Virginẽ.*

colliquefcere cælefti gaudio videretur. Cum vero libellum de myfterijs Rosarij crebrius lectitaret, feq; defiderio sentiret accendi gratum aliquid acceptumq; cælorum Reginæ faciendi, venit in mentem, nihil ei iucundius accommodatiusq; præftari poffe, quam fi eius caftimonix, quantum mortali fas eft, imitandæ ftudio, fuam illi virginitatem voto obligaret, faceretq;. Igitur cum ante imaginem gloriofæ virginis aliquando precaretur, quod ad eiuſdem Diuæ honorem verteret, Deo vouit, integram fe inuiolatamq; virginitatem fuam perpetuò feruaturum. Quod votum adeò femper sanctè exacteq; perfoluit, vt quotquot ei à pœnitentiæ facris fuerunt, ac nominatim Bellarminus Cardinalis & Hieronymus Platus aſſeuerunt Beati Aloyſij & corpus omni ſenſu, motuq; libidinis, & mentem omni cogitationum, imaginumq; obſcœnitate, quæ vel tantillum cum hoc eius voto propoſitoq; pugnaret, dum vixit, caruiſſe. Quam rem humanam omni vi induſtriaq; maiorem ſatis apparet, tanquam proprium quoddam donum, à Deo chariſſimæ matri ſuæ poſtulantem datam eſſe. Quod quam ſit eximiū intelliget, qui reputabit D. Paulum ter Dominum rogafſe, vt ſtimulum ab ſe carnis auerteret: D. Hieronymum in illa ſolitudine, eidem retundendo, crebris ſaxorum ictibus nudum pectus conuerberaſſe: D. Benedictum reiectis veſtibus totū ſe in vepres induiſſe: D. Franciſcum item nudum

*Vouet Deo
virginitatem.*

*Eximia
corporis
caſtitas.*

nudum in hybernis se niuibus volutasse: D. Bernardum collo tenus glaciali immersum stagno importunum ardorem restinxisse: paucos quosdam è Diuis, quos Deo singulari munere cohonestare visum est, vacuitatem ab hac tyrannide esse consecutos: è quorum numero S. Equitium, Serenum & D. Thomam Aquinatem fuisse memoriæ proditum est. Quocirca Aloysius diuinum hoc munus è Diuæ Virginis fauore profectum (quam ille deinceps matris loco tenero quodam amore atque insigni pietate complexus est) singulari sensuum moderatione sibi tuendum desumfit. Inprimis vero oculos semper ab omnibus flagitij illecebris refrænare incepit, eademque potissimum de causa, ijs humi defixis prodire in publicum. Mulierum autem familiaritatem atque congressum, supra quam credibile est, vbi vbi versatus est, in vitæ perpetuitate ita refugit, vt natiuam ei quandam cum illis discordiam esse diceres, adeo ne conspectum quidem illarum ferre posse videbatur. Castilione à nobilibus feminis, quas è suo comitatu, ad eius cubiculum mater interdum quippiam nuntiū allegabat, nō nisi per coniuentem ianuam, deiectis, ne eas videret, in terram oculis, mandata accipiebat, & reddebat quàm paucissimis. Adhæc Florentiæ cum esset, & solito crebrius conscientiam per confessionem corā Rectore Collegij expiaret, tantam ei reuerentiam, verecundiam, sui que despicientiam adhibuit, quasi

*Custodia
castitatis.*

*Feminarū
abhorret
cōspectum.*

*Insignis hu
militas cō-
fidentis.*

O 5 morta-

mortales omnes scelerum multitudine superaret. Vnde quadam vice cum vix ad pedes sacerdotis accidisset, deficiente anima labitur, atque à moderatore necessario subleuatus domum reducit. Dehinc vero arctioris vitæ rationem exorsus, quam libet actionem suam studiosè excutiebat, vt si quid in ea vitij comperisset, eius fibris penitus euellendis insisteret. Comperto enim quod naturæ quodam genio, commotioris stomachi ægritudine facilius pulsaretur, sic omnem animi contentionem ad hanc pestem compescendam adhibuit, vt omni postmodum iræ motu carere sit visus. In hominum porro congressibus, cum verbum sibi quandoque effluere notasset, quod alienæ famæ videretur deterere, quamuis id culpa pene omni vacaret, omnium se colloquijs subducebat, ne quam suæ conscientiæ aspergere posset labeculam. Ab eo item tempore omni ludi genere reliqua ætate perpetuo abstinuit. Præterea tantum maioribus obediendi amorem imbibit, vt neget moderator vel leuissimum vnquam imperium ab eo suum fuisse præteritum. Quin immò fratrem suum natu minorem Rudolphum, si quando videret vel morum vel literarum causa Magistri obiurgationes ferre molestius, coarguebat, atque, vt imperij audiens esset, hortabatur. Familis item nequaquam pro imperio, sed his ferè verborum formulis præcipere assueerat:

Nisi

*Adus suos
prudenter
examinat.*

*Fuga de-
tractionis.*

Obediētia.

*Benignitas
erga famu-
los.*

Nisi tibi molestum est, licet hoc facias: si tibi commodum est, hoc abs te velim: Amabo te, hoc mihi effectum da. quæ cum diceret, tanta erat in eo suauitas, vt famulorum se misericordia valdè permoueri ostenderet. Verecundia tam erat singulari, vt conspectum cubicularij manè eum veltientis erubesceret, vixque induendis caligis summos extra lodicem pedes porrigeret, adeò verebatur, nequid in se nudi aspiciendum præberet. Ad sacrificium quotidie, festis vero diebus ad vespertinas etiam preces itabat. Postquam vero Florentia redijt Mantuam, nihil de priori pietatis instituto diminuit, sed & Marchionis Castilionensis titulo ac commodis, quibus iam Cæsarea autoritate erat ornatus, se abdicare & Rudolpho minori fratri cedere constituit. Ac etsi iam nuper nuptijs temperare certum habebat, non tamen parum ad hanc nouam cogitationem afflicta per id tempus vrinæ angustijs valetudo momenti habuit. Nam cum vereretur ne id malum glisceret, visum est ei authoribus medicis faciundum, vt noxios humores morbi materiam abstinentia consumeret: cui abstinentiæ tanta pertinacia se dedit, vt mirum sit mortem ab eo vitari potuisse. Etenim si quando vna cœna ouum totum (quod per rarò eueniebat) edisset, tum vero sibi perlautè epulatus videbatur. Hanc inedia seueritatem, cum ipsam hyemem, qua Mantuæ versatus est, tum proximè

con-

*Tempe-
rancia.*

consequentem ætatem Castilione, Medicis iam alijsq; dissuadentibus, non amplius valetudinis, vt vulgo putabant, sed pietatis causa retinuit, quæ sensim in consuetudinem versa, diuino nutu cœperat esse voluptati. Hac vero tenuitate victus vsq; eò stomachum debilitauit, vt neq; cum vellet maximè cibum postea capere, neq; si reluctanti ingessisset, vlllo modo continere posset. Fractis proinde viribus corpore esse cœpit affecto ac macilento. Raro prodibat in publicum nisi aut ædem aliquam sacram, aut religiosorum domicilium adiret, quibuscum de cœlestibus rebus sermones identidem conferebat. Reliquum ferè tempus solus atq; ab hominum consuetudine semotus domi, modo legedis quas Surius collegit Diuorum historijs, quibus mirificè capiebatur, modo statis precibus recitandis, alijsq; frequentandis pietatis officijs transmittebat. Reuocatus dein à parente Castilionem non modo nihil ex ijs pietatis studijs, quibus assueuerat, laxauit, sed ea potius intendit. Meditandi quippe rationem Spiritu S. doctore hauriens, & quasi ad vberimum campum, & lætissima animi sui pabula admissus, solidos prope dies, modo in mysterijs nostrę redemptionis, modo in elogiorum diuinorum cogitatione defixus hærebat, cum interea tantis incederet lætitijs, vt nullum lachrymis modum ponere vlllo modo posset. Itaq; illis non modo vestes quibus erat indutus, sed cubiculi etiam pauimen-

*Amat soli-
tudinem.*

*Contempla-
tionis stu-
dium.*

mentum crebro madebat. Cumq; ex epistolis Indicis Patrum societatis zelum pro salute animarum perspexisset, ipse simili zelo succensus, festo quoq; die ad Christianarum institutionum scholas ibat, ingentiq; ardore & ipse pueros de rudimentis nostræ religionis erudire, ac fidei innocentiumq; morum præcepta ijs tradere laborabat. Id quod ille tam singulari modestia, humilitatisq; studio faciebat, nullius ut pueri quavis suæ ditionis esset, minimè vero inopum familiaritatem refugeret, omniumq; intuentium animos ad Deum colendū, amandūq; enixius excitaret. Ad hoc, siquam inter aulæ ministros discordiam esse intelligeret, redintegrare inter eos amicitiam studebat. Deo item Diuisive maledicentes, aut turpia iactantes cum audiret obiurgabat. Quos in oppido deprauatis moribus esse cognorat, magna comitate hortabatur, seduloque allaborabat, ut ad frugem sese corrigerent. In sermone solenne suum obtinebat, ut non nisi de sententiarumq; grauitate, ut grandem natu & prudentia virum referre videretur. Annos dein natus duodecim cum in sermonem S. Caroli Borromæi incidisset, & ab eius ore rationem sacratissimum Eucharistiæ mysterium piè frequentandi hausisset, incredibile est quam diligentem præparationem deinceps adhibuerit. Primum enim ne quid in animo suo inuenustum residere pateretur, q̄ in Dei

Zelus animarum.

Discordes pacificat.

Quis eius sermo.

hospitis, quem præstolabatur, oculos incur-
reret, sanè, quàm accuratè & subtiliter om-
nem antea actam ætatem suam, recensuit. Ad
sacerdotem deinde semet accusatum venit,
quem tam præclaris pœnitentis abiectique a-
nimi cuius indices erant lachrymæ exem-
plis instruxit, vt ad eum non reus sed magi-
ster accessisse videretur. Et verò si quam i-
pse culpam sustineret, ea nullius erat facti,
sed præteriti duntaxat, vt ipse sentiebat, of-
ficij, quippe qui ad altiorem quotidie virtu-
tis gradum à Deo illuminatus, nunquam se
eo progressibus faciendis pertingere, sed &
ignauum ac cessatorem propensius iudicaret.
In percipienda vero Eucharistia crebris per-
fusus lachrymis, omnes animi vires colle-
ctas, admodumq; attentas habebat, & vberi-
bus delicijs perfundi solitus, palam omnibus
illustre dabat specimen pietatis. Pater vero
intellecto quod nimis arcta pietatis & ieiu-
norum lege semet Aloysius obstringeret,
cum crebram illi & variam remittendi oble-
ctandique animi occasionem offerret, nun-
quam tamen vel latum vnguem à susceptis ad-
uersus Deum officijs abducere potuit. Ludus
illi erat, precandi causa, celebrare ædem V.
Matris cognomento à Crea, & modo in Pa-
trum Cappucinatorum, modo in Barnabita-
rum cœnobium se recipere, deque pietatis in-
stitutis cum vtrisque colloqui: à quibus vix
auelli posse videbatur. Admirabatur in primis
illam,

*Fugit pe-
ccationes.*

illam, quam in plerisq; omnib; cernebat vultus hilaritatem: illum rerum mortalium contemptum, illa statura precandi & canendi tempora, illam totis ædibus quietem omni strepitu vacuum, illam animi, siue viuendū seu moriendum sit, æquitatem. Hæc reputans animum ad simile vitæ genus sensim adiungebat. Interea ne ab animi proposito mores discreparent, arctius & attentius vitæ suæ rationem instituire, atque inter sæculi & aulæ delicias, hominum religiosorum consuetudinem omnibus virtutibus exprimere: diutius secum in cubiculo habitare: nolle per hyemem in eo focum licet manus frigore intumescerent. Omnem item populi celebritatem fugiebat, multo vero magis à comædijs, cœnis intempestiuis lautisque epulis abhorrebat, ad quas cum non raro à patre, nonnunquam etiam tam inusitatum eius solitudinis studium stomachante, inuitaretur, nunquam permoueri potuit. Diuorum à Surio & Lipomano descriptas legebat cum voluptate res gestas, è profanis eos ferè legebat, qui de moribus scripserunt, vt Senecam, Plutarchum, Valerium Maximum: è quibus rectè viuendi exempla, pro aliorum excitatione deducebat. Illius porro necessarij cum eius mores non ignorarent, neque tantam victus cultusque duritiem, rerumque omnium quæ in sæculo laudantur despicientiam æquis oculis aspicerent, tamen prudentiam eius singu-

*Emulatur
vitam re-
ligiosorum.*

*Vitat con-
uiuia.*

*Vitas San-
ctorum an-
dè legebat.*

*Ieiunat ter
quot heb-
domadis.*

singularem, virtutemq; reueriti, neq; quid ita faceret interrogare ausi, missum eū faciebant. Reuersus dein Castilonem Aloysius ad pristinam victus parsimoniam, quam Mantuæ fuerat complexus, plura in singulas hebdomadas plena ieiunia adiunxit, sic vt quot hebdomadibus minimū tria seruaret stata ieiunia. Nempe sabbatho honori Beatissimæ Virginis matris: feria sexta neci Christi Saluatoris nostri recolendæ, quo die solo pane & aqua contentus manè tribus panis segmentis in aquam intinctis nulla re præterea, vesperi autem in esuriam cœnulâ, vno item panis modicè tosti, & aqua macerati segmento victitabat. Feria deniq; quarta interdum ceteris, præter panem & aquâ sibi interdicebat, interdum receptum in Ecclesia ieiunij morem tenebat. Accedebant alia extraordinaria ieiunia, quæ spontè sibi imperabat, quoties vel tempus admoneret, vel ad ea diuini amoris, & pietatis ardore raperetur. Præterea cibi erat adeò modici, vt nonnulli è patris cohorte mirati, quinam vitam tueri possent, decreuerint ipso insciente; quantum cibi vna mensa caperet, appendere. Ij postquam panem vnâ cum obsonio statim examinârunt, iure iurando confirmant, quod ille prandere soleret vel cœnare, vnciam totam non pependisse. Illud præterea morum ipsius erat, ad id ferculum, quod deterrimum in mensam allatum putaret, oculos adijcere, atque eius pauxillo degustato, cætera intacta relin-

*Temperans
in victus
admiranda.*

*Vna refe-
ctione vix
vnciam
comedit.*

*Vilissimum
ferculum
sibi eligit.*

relinquere. Postremis vero annis, extra ieiunij dies, non nisi ad libellam expenso vsus est cibo, dictitans id ad viuendum satis esse: quod superaret, vt superuacaneum esse respuendum.

Quot hebdomadis ter se flagellat.

Singulis item hebdomadibus minimum ter se flagris excipiebat: vltimis vero annis, quibus in saeculo versatus est, quotidie; ac tandem intra noctis & diei spacium tertium, vsque eodum suo se sanguine perfunderet. Quandoq;

Tabulam sibi dormienti substernit.

etiam fragmen tabulae aut alterius ligni lecticarijs abdebat, quo ipse sibi dormienti molestiam facefferet. Ne vero interdiu perpetuo dolore corpus vacaret, pro cilicio quod illi deerat, calcaria nudo corpori admota non sine acri dolore gestabat. Manè postquam è lecto surrexerat, in meditatione rerum caelestium horam ipsam consumebat, quam non

Mane per horam meditatatur.

clepsydrae fluxu, sed charitatis in Deum impetu, ac caelestis dulcedinis sensu metiebatur: sub

Deuotio ex ga Sacrificiū Missa.

hac familiares suas preces recitabat. Rei praeterea diuinæ dabat operam quotidie, & saepe numero sacerdoti ministrabat, qua re mirificè ducebatur. Insuper religiosorum eius oppidi hominum, interea dum publicè Deum comprecarentur, atque laudarent, singulari exemplo, atq; ipsorum fructu, cætibus se miscibat: reliquum diem in libris sacris volutandis, aut in sacrorum arcanis considerandis, animoque penitus contuendis abditus latebat.

Duabus horis antefortis orat.

Appetente nocte, priusquam ad quietem se conferret, vnam & alteram horam orationi

P impen-

impendebat tãto sensu, nullum vt ei modum statuere posse diceres. Cubicularios qui foris operiebantur, dum cubitum concedenti seruirent, non modo non tãdebat eius mora, sed plurimum etiam eius exemplo proficiebant ad virtutem. Igitur modo per ianuarimas introspiciebant, quemadmodum se inter precandum gereret, modo domini emulatione, & ipsi Deo supplices accidebant. Præterquam vero quod interdum ita in meditatione defixerat animum, vt eius memoriam nulla diurna occupatione deleri sineret, multa item nocte corripiebat è strato corpus, & solo indusio opertus in medio cubiculi pcul semper ab omni fulcro, genua in nuda figebat humo, & cælestia mente pertractans bonam noctis partem conficiebat, adeò vt membris hyemali frigore obrigescentibus, cum genibus vltra niti non posset, humi stratus meditationem prosequeretur. Ex hac vero cõsideratione illa manasse videtur animi excellẽtia ac magnitudo, quæcunq; mundus possidet despicientis; qua dote nihil aiebat esse præclarior, vnde in Principum palatijs, dũ supellectilem argenteam & auream vestem, stragulam, ministrorum obsequia, aliaque de eodem genere aspiceret, vix risum tenebat, quod res nullius momenti, hominum iudicio tanti æstimarentur. Tandem cum in Hispaniam delatus inter ephebos regios, Iacobo Catholici Regis filio fuisset cooptatus, biennium & eò ampli-

us in

Noctibus
meditatur.

Mundi cõ-
temptus.

us in philosophia ac Mathesi vtilissimè posuit, tantaq; innocentia laude, inter aulae delicias effloruit, vt nihil in eius confessionibus mortiferi peccati deprehensum sit. In publico tam erat compositus, ac modestus, vt oculos nunquam humo attolleret. Quodq; plurimum habet admirationis, cum in regia prope quotidie cū Iacobo Principe Imperatricem salutatum adire consueuisset, eam tamen nunquam à se visam fuisse confessario aperuit. Dehinc cœpit vestibus etiam detritis atq; obsoletis gaudere; torques adhæc aureos, aliaq; ornamenta quæ illius regiae mos amat, respuere, vt huius rei gratia multum illi principio, cum irato patre, filij modestiam suam suæque familiae dedecus interpretante, conflictandum fuerit. Licet ad extremum constantia filij manus dederit, quodq; antea certis de causis probare non poterat cœperit admirari. Etsi vero Aloysius sibi seorsim paupertatem adeo charam haberet, facilè tamen famulos ac stipitatores suos, pro suo quemque muneris & dignitatis gradu ornatos esse patiebatur. Tantæ erat eius cum proceribus aulae conuictus grauitatis, religionisq; plenus, vt eo superueniente, aut eminus cōspecto hilariores sermones abrumperent, seque ad modestiam componerent, tantaque erat eius opinio virtutis, vt inter primos aulae prouerbio vulgaretur: Marchionem Castilionensem minorem non videri carne constare. Alterum iam annum & sesqui

*Innocentia**Morum elegantia.**Ornatum corporis respuit.*

*Statuit So-
cietatem
Ieſu inire.*

B. Aloyſius in Hispania egerat, cum diuini Spiritus inſtinctu in dies augeſcente ſtimulatus, ad religionem quam piam deligendam animum adiecit. Poſtquam igitur de re tota diu multumque deliberaſſet, frequentesque ad Deum preces tuliffet, placuit illi demum Societatem Ieſu, quam & ſibi decretam diuinitus, & conſilijs ſuis maximè opportunam eſſe cenſebat, deligere. Cauſas autem, que ſe in eam mentem impuliffent, vt hanc Societatem, cæteris familijs anteterret, quatuor adducebat, eaſque magna ſibi ſolaria dare prædicabat. Prima erat, quod eius inſtituta, quaſi integra adhuc ætate, neque vllis vnquam nouis moribus in peius mutata ſalua & intemerata hætenus viuant. Altera quod in ea ſpeciatiſimè votum voueatur, quo poteſtas omnis eccleſiaſticas dignitates ambiendi, aut oblatas amplectendi eripitur. Tertia, quia videbat multas ſuperpetere Societati vias ac rationes, iuuentutem metu Dei, & caltimoniæ præceptis imbuendi, tum apertis literarum gymnalijs, tum pijs ſodalitatibus cõſtitutis. Quarta, quod Societas peculiari ſtudio hæreticos ad Eccleſiæ Catholice gremium reuocare, & gentiles, Indos, laponios, Americanos ad Chriſtum traducere contendat. Quare ſpe ducebatur ſibi etiam aliquando eam fortunã obuenturam, vt ad ſalutem hominum procurandam in eas oras mitteretur. Hac electione absoluta dedit operam beatus adoleſcens, vt eſſet quam fieri poſſet

*Voationẽ
ſuam diuini-
tus didi-
cit.*

posset certissimus de Dei voluntate. Itaque cum eo fine festo Diuæ Virginis assumptæ die, inusitata diligentia & ingenti feruore precandi sacram synaxin frequentasset, ecce tibi vox clara & manifesta allabatur, quæ ipsum religiosum in Societate I E S V fieri, & illud quam primum suarum confessionum præfidi aperire iuberet. Certior proinde de diuina voluntate factus, plenusque lætitia, eodem illo die patrem suum à confessionibus conuenit, rem, ut gesta erat exponit, & magnopere rogat, cum ijs, qui Societati præsumt agat, ut sibi quantocyus aditum ad Societatem patefaciant. Pater, postquam huius consilij initia progressusque excussit, ad extremum respondit, salutare quidem hoc consilium & diuinitus datum videri, sed nisi Marchio pater annuisset, repræstari non posse. Itaque cum eadem die matri isthoc indicasset, magno illam gaudio affecit. Parens vero re intellecta grauiter commotus, minas ei intentare occepit, factusque demum mitior distinare filij propositum aut dehortationibus contendebat euertere. Tandem vero post multas etiam grauissimorum hominum dissuasiones, irritò euentu adhibitas, cum filium nudato tergo coram crucifixi imagine, nudis item genibus nixum, lachrymantem, atque in se verberibus sæuientem deprehendisset, stupore defixus quasi alienata mente stetit; & ingrediendæ Societatis copiam fecit. Sed cum multis eum adhuc

P 3 mensi

mensibus remoraretur, & cōficiendis negotijs
 Mediolani distineret, titulo fortunisq; Mar-
 chionis renunciantem diuinæ vocationi ob-
 temperare permisit. Vix Aloysius, tot votis
 expetitam à Patre missionem impetrârat, cum
 eius rei fama Castilionem peruasit, tanto cli-
 entum omnium dolore, vt eum multi abun-
 dantibus lachrymis testarentur. Paucis siqui-
 dem illis diebus, quibus antequam inde se mo-
 uere posset, Castilione moratus est, quoribus
 incedebat per oppidum, certatim viri femi-
 neq; eius videndi & honorandi causa fenestras
 omnes vestibulaq; complebant, ac deinde
 tanta significatione amoris ploratum edeba-
 bant, vt & ipse ægrè lachrymas cohiberet.
 Adhæc velut cælestem hominem in cælum
 tollebant, suamq; infelicem sortem lamen-
 tabantur, qui mereri non potuissent, à tam
 sancto principe gubernari. Nonnulli etiam
 quibus faciliores erant ad aulam aditus, plus-
 que apud ipsum poterant, flentes aliquando e-
 um adeunt, hisq; verbis compellant. Do-
 mine Aloysi quid ita nos deseris? nactus es
 prouinciam tam amœnam, clientes tam hu-
 manos, qui te non illo solum amore dili-
 gunt, quem erga suum principem cuique na-
 tura iniecit, sed in te eximia præterea pietate
 feruntur. Tu nobis in amoribus, in te spes
 nostræ sitæ erant: & iam cum maximè exspe-
 ctamus dū rei nostræ publicæ manum admo-
 ueas, à nobis auelleris? His subridens Aloysius
 Ego

Ego vero, inquit, vobis profiteor, velle me mihi è cælo coronam petere. Nimis magni negotij est, hominem ditioe & principatu præditum, æternam salutem consequi. Nemo potest duobus dominis seruire, Mundo & Deo. Mihi certum est salutem meam in tuto locare. Idem & vos studere. Tandem vero abdicatione Marchionatus cõpleta, cum à Parète, ac alijs principibus viris ad prandium expectaretur, deposito seculari, resumptoq; Societatis habitu ingreditur, tanto omniũ stupore, vt lachrymas tenere nemo quisq; potuerit, atq; ipse imprimis Marchio parens toto mensæ tempore frustra reluctatus illachrymârit. Ibi Aloysius ducto ex re præsentis sermone, festiuè, modestè, ac perquam appositè, de periculis diuinæ Maiestatis ledendæ, quib⁹ homines sæculi immeriti cõsiliatatur, deq; cura, quã pro sui quæq; animi immortalis salute gerere par sit, differere est exorsus, tanta authoritate, cælestiq; spiritus impetu, vt viri illi principes cum multa illum significatione reuerentiæ ac pietatis attenderent. Vespero vero domi vtrumq; parentem submississimè orauit supplex, vt sibi benè precarentur. Postera vero luce Romã iter cepit, & visitata prius eade Lauretana, in domũ Patrũ, Professorũ Societ. Iesu se cõtulit, vbi Patri Claudio Aquaiuę Preposito Generali, q in hortũ obuiam illi descēderat, ad genua se submittit, seq; illi filium & subditum tam piè submitteq; pfitetur, vt è terra excitari nõ posset.

Ad extremum feria ſecunda a. d. VII. Kalend.
 Decemb. qui D. Catharinæ Virgini & Marty-
 ri ſacer eſt, cum eſſet annorum 17. lætus ac hi-
 laris ſuis omnibus atque etiam Illuſtriſſimo
 Scipione Gonzaga comitatus, domum tyro-
 num Societatis IESU ingreditur, & virtuti ſue
 iam pridem exercitæ Euangelicæ perfectio-
 nis colophonem adiecit. Itaq; ad religioſæ vi-
 tæ ſtadium admiſſus, ubi alieno ductu mores
 ſuos cõformare cœpit, primum quidem præ-
 ſidum monitu efferueſcentem antea cæ ætatis
 ardorem, quo finem modumq; tranſierat ve-
 lut iniectis frænis temperauit, tum vero per-
 fectionem ſuperioris ætatis tanto interuallo
 præterijt, vt cunctis Religioſis tanquam om-
 nibus numeris abſolutū ſanctitatis exemplar
 ſuo merito proponi poſſit. Ex quo enim re-
 rum ſacrarum vberiori cognitione imbu-
 i cœpit, affluentius quoddam lumen in agendo
 ſequebatur, nullaq; erat eius actio quamuis
 minima, quam non & plurimarum virtutum
 comitatu, & (vt erat eius voluntas diuinę ſem-
 per gemina) vnico Dei gloriæ amplificandæ
 ſtudio, atq; pleno in eum charitatis ardore de-
 coraret. Illud vero obſeruatu dignum, quod
 cum in principatu natus atq; enutritus, tenera
 item ac debili eſſet valetudine, tamen vix pe-
 dem in Societatis domum intulit, cum ita ad
 communem viuendi modum domesticamq;
 diſciplinam aſſueuit, nihil vt à cæteris differre
 videretur, neq; ſe vnquam à quoquam præſi-
 dum,

*Perfectio
 bonorum
 operum.*

dum, quamvis recenti, præsertim à mutato statu, sæpius id offerretur, aut accipi curatius, aut vlla in re eximium haberi passus est: & domiad munia quamvis abiecta & humilia tam lætus alacerque descendebat, ut illum ad eam diem nunquam alienis ministerijs usum, sed in aliorum seruitijs ætatem contriuisse diceres. Postquam vero primam probationem ingressus est, eos omnes dies quibus secretum egit in diuinis rebus meditandis vel legendis (quanquam, ut erat semper in Deum intentus, nihil propè inter eius lectionem & meditationem intererat) magnopere eius animus acquieuit. Interea cum eius valetudo tentari cœpisset, præsidum iudicio, quibus inter tot aduersa affatim probatus videbatur, citius emittitur. Exacta probatione medico tantisper curandus traditur, donec ex inualetudine confirmetur. Postquam verò in aliorum consuetudinem admissus est, tyrones omnes perinde obseruabat, ac reuerbatur, ac si eius familiæ postremus fuisset: neque diu cunctatus est quin ieiuniorum, flagrorum, ciliciorum, aliorumque edomandi vel corporis vel animi officiorum potestatem sibi fieri postularet. Tum vero habitum, quem sibi de eleganti panno confecerat, & canonicarum precum Breuiarium fronte & inuolucro aurato ornatum cum viliori permutari præfides exorauit. Animum usque eò tranquillum atque ab omni perturbatione liberum habuit, ut omnibus mortalium

*Humilitas.**Humilitas.**Animi tranquillitas.*

caſibus ſuperior, nulla moleſtia quateretur, néue chariſſimi parentis ſui morte quicquam commoueretur. Non eſt prætereunda hoc loco eximia Marchionis parentis ad extremum pœnitentia, quam ipſemet Aloyſij precibus acceptam referre ſolebat. Cum enim articu- lari morbo correptus decumberet, quotidie veſpericorâ crucifixi imagine vnâ cû Ghiſo- nio Aloyſij quondam cubiculario ſeptem de pœnitentia pſalmos & litanias recitabat, ad quas accerſebat etiam cõiugem & liberos, atq; vt reſpõderent imperabat. Inter orãdum vero tanta vi lachrymabatur, tanto cum ſingultu & gemitu, vt manifeſtò eius pœnitèdi ardor ſpe- ctaretur. Ad vltimum crucifixi ſignum com- plexus & pectus tundens indentidem cum la- chrymis ita precabatur. Miſerere Domine, Domine peccau, miſerere mei: Miratus verò inſolentem hanc ſuam flendi prõptitudinem, tandem: Non ignoro, inquit, vnde hæ lachry- mæ fluant: ſunt hi Aloyſij fructus. Aloyſius à Deo Opt. Max. vt hoc ſalutari dolore cor mi- hi ſuffigeret, impetrauit. Ad hæc ſacerdoti om- nes ſuperioris vitę labes accuratè & dolèter Chriſtiano ritu cõfeſſus eſt. Illud vero etiam de Aloyſio in admiratione erat: quod curam de p̄pinquis omnem adeo depoſuerat, vt in- terrogatus quandoque, quot haberet fratres, non prius reſpõdere potuerit, quàm ſecũ ipſe eorum numerum iniſſet. Aliàs percunctanti cuidã patri: moleſtiã me aliquã e neceſſario- rum

*Parenti
ſuo contri-
tionem im-
petrat.*

*Vacat affe-
ctu omni
erga cog-
natos.*

rum recordatione caperet, negavit eorum unquam in mentem venire, nisi cum generatim eos Deo commendare vellet, ac Dei beneficio, usque eo se cogitationes suas in potestate habere, ut non, nisi quod vellet, unquam animo succurreret. Sensus omnes suos tam diligenti custodia sepeferat, ut oculis & auribus preeditus nec videre, nec audire, & corpore in terra positus mente in celis versari videretur. Nunquam dum Religioni vacavit, rem ullam odoriferam, nedum ascito odore imbutam in manus sumsisse visus est, & quoties in valetudinarijs egris ministrabat, cuius copiam saepe sibi fieri postulabat, ad omnium teterrimos applicabat se, situmque illum ac pædorem tam facile ferebat, ut nullum fastidij signum daret. Domabat & tactum inflicto carni verberibus, admotis cilicij, nudo pane & aqua in diurnum saepe victum adhibito, alijsque corpori pœnis, cruciatibusque impositis, quæ omnia valde frequenter, nisi tamè propter infirmam valetudinem rarius ac vellet, horum ei licentia permittebatur. Neque aliud maiorem ei dolorem afferebat, quam quod suo in hac re animo obsequi non liceret. Quondam etiam cuidam patri confidenter negavit quicquam esse ea supplicia, quæ corporis animique insolentiae reprimendæ causa modo usurparet ad ea, quæ in pristina fortuna sua sponte tulisset, hoc uno se recreari, quæ religionem navi pœsimilè esse sciret, in qua non minores progressus faciat, quæ gubernatoris iussu otiosi sedent, quam

*Custodia
sensuum.*

Corpus affligit pœnitentijs.

*Aurium
custodia.*

*Oculorum
custodia.*

*Linguae
custodia.*

quam qui in remigando defudent. Ad audien-
di ſenſum quod attinet nunquam ille res no-
uas, aut inutiles narrantibus aures accommo-
davit. Itaq; ſi res ferebat, ſermonem aliò tra-
ducebat; ſi aliquo numero eſſet qui loqueretur,
ſilentio ipſo, habituque oris ſatis oſtende-
bat quæ dicerentur, invito ſibi eſſe. Oculis,
cum in ſolutiori etiam illo viuendi genere ſe-
ueriſſimè moderatus ſit, longè etiam illuſtrio-
ra inter Religioſos eius vigilantia exempla e-
didit. Tribus enim à ſuſcepto tyrocinio men-
ſibus (vt alia præteream) cū ad Magiſtrum re-
tuliffet, angſi ſe religione, quod non volunta-
te, ſed fortuitò in aſſidentem coniectis oculis,
quid rerum ageret vidiffet: vereri ſe ne id cu-
riofitatis notam mereretur, quodque magis
etiam mireris, adiunxit, ſibi iã primum, dum
in Societate eſſet, ſcrupulum qui ad oculos
pertineret, incidiffe. Guſtatum funditus per-
didiffe videbatur, adeò nullum cibi ſaporem
percipiebat, neq; curæ habebat delicatus an vi-
lis, benè conditus, an infulſus eſſet. Studio illi
erat, eius quod ſibi propoſitum erat deterrim-
um ſumere, & inter edendum nunquã non
mente in res diuinas infixæ eſſe. Nam præter-
quam quod lectioni attendebat, meridie ſel
quod Chriſto in potionem datũ eſt, vesperti cœ-
nam illã ſacratiffimã, plenamque myſterijs,
qua poſtremũ diſcipulos ſuos Chriſtus acce-
pit, animo verfabat. In linguæ cuſtodiã ea vi-
gilantia incũbebat, vt non ſolum eam legem,
quæ

quæ religiosis hominibus certis temporibus
 silentium indicit, ferè supra fidem, observa-
 ret, sed etiã ceteroquin tacendi quam loquen-
 di esset studiosior. Proindeq; ea hora quæ
 proximè à prandio ac cœna remissioni ani-
 morum tribuitur, nunquã non de Deo agere,
 ac sæpenumero institutũ sermonem abrũpere
 solebat, vbi veniebat aliquid in mentem, quã-
 obrem quod erat exorsus reticendum videre-
 tur, & paulisper defixus silentio, nunquã per-
 suaderi sibi sinebat vt eum pertexeret. Vesti-
 um nulla nisi detrita atq; obsoleta illi arride-
 bat, adeo ad sui ipsius salutarẽ despicientiam,
 euulsis omnibus præposteris amoris radicibus,
 & adhibita ad hoc aliquot mensũ de Christi
 ærumnis meditatione ferebatur. Sæpè pote-
 statem sibi fieri postulabat in obsoleta lacerna
 humeris mantica oneratis per vrbem stipem
 mendicandi. Interrogatus ecquid hoc illi pu-
 dori esset aut molestiæ? negavit. Proposito si-
 quidem ante oculos Christi exemplo, & eius
 gratia, immortalisq; præmio, quod meriturus
 sit, satis sibi stimuli esse, ad hæc omnia libenti
 gaudentique animo subeunda. At eundẽ mo-
 dum cum festis diebus in vrbis vicis ac cõpitis,
 Præsidium missu, mendicis ac rusticanis homi-
 nibus, Christianæ doctrinæ elementa trade-
 bat, tanta erat eius in hoc munere hilaritas, at-
 que aduersum omnes amor, vt cũ omnes fru-
 ctum ex eius aspectu caperent, tũ vero grauif-
 simi Antistites fortè rheda præteruecti ipsius
 viden.

*Viliori va-
 stitu gau-
 det.*

*Sæpe stipens
 in publico
 mendicat.*

videndi atq; audiendi studio subsisterent. Vnum erat quod eius mētem grauiore molestia pungebat, quando palam in triclinio vel tyronum exedra de suis delictis reprehendebatur. Non quod notam alieni à virtute hominis reformidaret, sed quod sua sibi vitia per se stomachum mouere diceret. Itaq; non aliud crebrius poscebat, quàm vt publice coargueretur, id q̄ ex vsu sibi imprimis esse fatebatur. Magister tyronum postquam illū adedò omnibus in reb⁹ consideratū videt, volens eius virtutem periclitari, triclinio tergendò, verrendò, & sternendo operam dare iubet, ipsi autem præfecto negotium dat, vt eum identidem catpendo & vellicādo assidue exercent: quare ne adduci quidem Aloysius potuit, vt se vel excusaret, vel cur ita faceret rationem redderet. Ad summam à primoribus sui tyrocinijs mensibus tā erat cōpositis suauibusq; moribus, cibi tā parcus, ieiunijs tantopere deditus, corporis animoq; præcipue cum de contemnendo honore agebatur, tā seuerus, p̄pensusq; domitor, legū omnium quamuis de minutis rebus tam sedulò obseruans, tam sui despiciens, tam affabilis omnib⁹, superiorū tam reuerens dictoq; audiens, tam pius aduersus Deum, tanta charitate in eū æstuans, atq; omnibus deniq; virtutis numeris perfectus, vt nō modo omniū tyronum ore, velut quidam e Diuorum gente prædicaretur, sed etiam pro tali in cōgressibus omni obseruātia coleretur, quæq; ille cōtiggerat

*Insignis
patientia.*

*Mira Aloy-
sij virtus.*

rat pietatis causa osculis honestarentur. Cæte-
rum erga sacratissimam Eucharistiam eximia
deuotione pollebat: inflammabant enim eius
voluntatem oblectamēta & illecebræ mentis
notabiles, quibus inter capeffenda diuina my-
steria perfūdebatur. Neq; id eius integritatem
animi & exquisitam quam adhibere solebat
præparationē cōsideranti mirū videri debet.
Simul ille ad sacrum epulum accedebat, simul
animum præparabat ad alterum. Ac præter cæ-
tera officia pietatis quibus vacabat, quamlibet
hebdomadem ita particbatur, vt tres primo-
res eius ferias alteram, tertiam & quartam a-
gendis tribus sanctissimæ Trinitatis personis
sigillatim, pro tam eximio communicatæ se-
cum Eucharistiæ beneficio, gratijs consecra-
ret, tres item posteriores, quintam, sextam
& sabbatum ijsdem personis seorsim singulis
orandis impendebat, vt facultatem sibi præ-
starent, ita vt oporteret proximo consequen-
te die Dominico cælestis conuiuij ineundi.
Non rarò quot hebdomadis, stas horis in
sacram ædem se recipiebat, atque ibi augu-
stissimam Eucharistiam adorabat, & preci-
bus Deo offerendis nonnihil temporis tra-
ducebat. Pridie quam eius particeps fieret, id
vnum mysterium in omnibus ipsius sermo-
nibus & congressibus versabatur, in quibus li-
quida quædam voluptas & diuinus ardor, quo
eius animus interea completeretur eminebat.
Id cum nonnullis sacerdotibus gnarum esset,
sabbat-

*Deuotio ero-
ga sacram
Euchari-
stiam.*

Sabbato ad colloquium Aloyſij properabant, ac negabant vberiore ſe vnquã pietatis ſenſu quã domino die ſacris operari. Sabbatho item veſpere his cogitationibus imbutus quieti ſe dabat, altera vero luce cū euigilaſſet idem agebat, tum horã ipſam de admirabili, quæ in Euchariftia fit, animi cū Deo coniunctione, cõmentabatur, hac elapſa ædem ſacram rei diuinæ operam daturus petebat, inter quam ſemper immobilis genibus nitebatur. Suſcepta Euchariftia ſeuocabat ſe in angulum, è quo videre illum erat, poſtquam aliquamdiu quaſi alienata à ſenſibus mente oraffet, ægrè ſe in pedes erigentem, & propè languido gradu è tẽplo efferentem. Lucundo verò diuini amoris motu, ſuauiſſimis quæ cæleſtibus pleno interea pectore fruebatur. Reliquis antemeridianis horis ſancto ſilentio intentus, aut preces recitabat Deo, aut eum tacitus ſpeculabatur, aut piè aliquid à D. Auguſtino vel Bernardo litteris mandatum legebat. Agebat id temporis quarto ab ingreſſu Societatis menſe in domo profeſſorum, vbi ſimul conſidenti operam dare cœpit P. Hieronymus Platus, de quibus diuinis rebus atque interioris animi rationibus cum eo ſermones habere ingreſſus eſt, ea omnia ſigillatim exquiſiuit ab ipſo, quæ ſcriptis dein prodidit, tantamquẽ in hoc adolescente innocentiam tantum rerum diuinarum ſcientiæ lumen, tantam plenæ ſanctitatis ſublimitatem comperit, vt eum deinceps velut quendã è Diuorum

uorum numero coluerit, & quoties in eius
 mentionem venit, apud omnes ijsdem laudi-
 bus ornârit, & nonnunquam mirum sibi vide-
 ri affirmarit, quod pro tam illustri sanctitate
 multa ac manifesta miracula non ederet. Man-
 sit porro in ea domo diutius Aloysius, quàm
 cæteri tyrones soleant. Prima luce quotidie
 hora piè meditando exacta ad sacrum vestia-
 riū se conferebat, neq; inde nisi postquã quinis
 sensu e sacris propensa admodum pietate, cæ-
 lestique gaudio ministrasset, pedem referebat
 domum. Aedituum, si qua de re monendus,
 aut consulendus esset aperto capite, iunctis an-
 te pectus manibus adibat, coramq; astans, tam
 reuerenter ac submissè alloquebatur, vt vere-
 cundiozem illum faceret. Mádata tùm ipsius,
 tùm sociorum eius, non minus promptè ac-
 curateq; exhauriebat, quàm si à Christo Do-
 mino data essent. Feria quinta maioris hebdo-
 madæ negotium ei dederat aedituus, vt ad ce-
 notaphium Christi ardentes lucernas curaret.
 Ibi cum diu astitisset, nunquam tamen ad aspi-
 cienda ornamenta, apparatusque loci, qui sua
 venustate magnam populi vim contraxerat,
 oculos sustulit, ergo sciscitanti postea socio,
 ecquid ei cenotaphium arrisisset, negauit se
 vidisse. Neq; enim sibi visum esse licere, quan-
 do aliud ab aedituo in mandatis haberet. Ad-
 uersus tyrozem qui cæteris tyronibus præ-
 rat, tantam reuerentiam obseruantiamq; ad-
 hibebat, vt ne Præpositum quidem ipsum Ge-
 neralem

Humilitas.

*Mira erga
superiores
reuerentia.*

Q

neralem maiori colere posset. Prætereunti si quidem assurgebat, caput aperiebat, omne honoris genus habebat, donec ille, qui pro suo pudore tantum dignationis ferre non poterat, Præfidi quereretur, isque Aloysio præciperet, ut modum suo officio statueret, quod & fecit. Huius vero facti rationem dabat, quod non eum cui obediret, sed cuius vicem gereret, spectaret, & iubentis vocem tanquam Dei non hominis vocem interpretaretur, quodque melli sibi esset, cogitare Christum sibi loqui, nonnullamque ei seruiendi occasionem dari. Adijciebat iucundius se ijs, qui inferiorem quam qui supremam potestatem gererent parere, neque id tam humilitatis studio, quam quadam, ut ipse appellabat superbia. Etenim si humano iudicio res pèdatur, ægrè quidem hominem, ut in hominis, præsertim si neque genere neque naturæ fortunæque dotibus par sit, potestatem sponte veniat, adductum iri. At vero Deo, aut quod idem est, homini vicem Dei fungenti semet subijcere, rem esse longè gloriosissimam, id vero tantò luculentius eminere, quò minus in eo humanus sensus dominetur, paucioraque sint in eo qui imperat ornamenta, quæ hominum animos ad se còvertere & rapere possint. Valebat plurimum ad aliorum animos accendèdos, cernere quàm parato patientique animo animaduersiones sustineret, quanta alacritate quicquid grauius de se, nullo licet suo vel culpæ vel negligentia (quæ duo aut nunquam aut

cer-

Patientia.

certè perrarò in eo reperiabantur) merito statutū esset, persolueret. Quinimò sepe numero euenit, vt quod alij deliquerant ipse per errorem in simulatus, libens nihilq; pro se causatus, perinde ac si culpam sustineret plecteretur. at non diu latebat, ijs qui in culpa erant, cum illum puniri viderent, certatim sui abijciendi studio, de contracta noxa profitentibus. Reliquo die solebat quēpiam Patrum ad carceres aut valetudinaria, quo eius domus Sacerdotibus pœnitentiæ administris mos est itare quot hebdomadis sæpius, comitari, atq; interea dum ille vinctis aut ægris confitentibus sui copiam facit, ipse cæteros de Christianæ fidei capitibus, aut ratione obeundæ pœnitentiæ erudire. Domi vero in obeundis

*Humilitas.**Obedientia.*

Q 2 omni

omnibus exempli, ut in omnium, qui in ea domo erant, sinu habitaret, atque adolescens Sanctus audiret. Reuersus post bimestre spacium ad domum tyronum mirabili innocentia vitæ emicuit; ad eum ut ille ipse, qui suas res omnes obseruare, ac non solum actiones, sed cogitationes etiam suas excutere diligentissime solebat, nihil in se reprehensione dignum inueniret. Eamque ob rem tyronum magistro scrupulum, qui se exerceret, eximendum proposuit, cum narraret, se quamuis omnem diligentiam in explorando penitus animo suo confumeret, nihil tamen in eo aduertere posse, quod vel inter venialia peccata reponendum esset. Id verò esse, quod grauiter maceretur; vereri enim ne ex eo id existat, quod parum se noñit, atque ad eum ne interiores illæ tenebræ menti suæ sint offusæ, quas sæpè audisset grande ei periculum creare. Atque ex hoc quanta fuerit mentis eius puritas, facile colligi licet. Manuit porro illa ex compluribus animi dotibus, quarum vna est, quod à primâ pueritia in edomandis affectibus animi studium diuturnum posuerat, comparatoque inde habitu eodem euaserat, ut neque perturbari animus, neque villo rerum mortalium sensu vel primis cupiditatum motibus concitari videretur, ac proinde ne indicium quidem vllum animi inconsulta ratione, ira aut impatientia aut alia quavis ægritudine agitati, quoad in religione versatus est obseruari à quoquam potuerit. Quæ vacui-

*Mira vita
innocentia.*

*Cupiditate
& omni in
ordinato
affectu vacu-
at.*

vacuitas ab insolenti omni affectu, tanto plus
habet admirabilitatis, quod minime ex hebe-
ti natura proficisceretur, quippe cum, præter-
quam quod adolescentia & multo sanguine
calidus, etiam sagaci & supra ætatis captum
perspicaci esset ingenio. Sed nimirum præci-
pua Dei gratiæ & habitibus excellentium vir-
tutum accepta ferenda est, ad quos illum per-
petua meditatio, exercitatioque frænandi sui
perduxerat. Accedebat quod in agendo non
affectum, qui sæpè ultra rationis fines homi-
nem agit præcipitem, sed lucè prouisionemq;
mentis ducem sequebatur. Neque vero in so-
ciorum congressibus ac circulis vnquam cu-
pitudine vincendi ad inanes pugnas verborum
descendebat, sed animi sui sensu ingenuè pate-
facto, si erat qui contradiceret non repugna-
bat, nisi quid interdum, vt patrocinaretur ve-
ritati, blando sermone sedatoq; animo simpli-
citer respondendum videretur, quod si alter
pertenderet, quasi de re nihil ad se pertinente
conticescebat. Adhæc desiderium omne non
modo indifferens, sed, quod maius est, bonum
etiam ac sanctum, quod modò vel tantillū pa-
catum quietumq; animi statum turbare, & su-
peruacuas sollicitudines accersere posset, om-
ni studio eiiciebat, quamobrem mens illi per-
petua tranquillitate quæ diuturno vsu quo-
dammodo iam in naturam venerat, fruebatur.
Eodem vel maximè conferebat, quod Deum
non modo sibi ante mentis oculos inter actio-

nes omnes assiduò ponebat, cuius gratia nihil fuscipiebat, quod non omni industria elaboraret; verum etiam quod ei perpetuo orationis vſu confociatus erat. In qua oratione tantum studij collocabat, quasi in ea spes omnis sita esset perfectæ sanctitatis parandæ. Negabat fieri posse, vt qui precandi suiſque colligendi minus studiosus sit, plena vnquam & diuturna de seipſo victoria vtatur, aut ad excellentiorem virtutis & sapientiæ gradum aspi- ret, id quod experientia ipsa satis ostendit. Ergo illam quorundam religiosorum ani- mi impotentiam, illos turbidos concita- tosſque motus, illud fastidium, neglectæ me- ditationis sacræ, orationisſque consuetudini ferebat acceptum. Hanc ille compendiaria- am & proximam ad perfectam virtutem viam esse dicebat, idq; omnibus persuasissimum cu- piebat esse, neque enim dubitabât quin eius suauitate degultata, nemo sit futurus, qui ab ea se diuelli patiatur. Illi igitur diuino ex- ercicio adedò toto animo, contra ac quorun- dam consuetudo est, se dederat, vt omnes ipsius deliciæ eo tempore quo comprecand- um aut meditandum erat contineri viderentur. Atque ex ijs quæ longo vſu in seipſo compererat hausit præclarissima quædam ritè meditandi præcepta. Itaque P. Robertus Bellarminus, qui nunc est in numero Pur- puratorum Patrum, cum in collegio Roma- no capita meditationum compluribus expli- caret,

*Meditatio
magnum
perfectio-
nis vita
praesidium.*

*Meditatio
ni valdè
addictus
fuit.*

caret, præclaro aliquo rectè meditandi documento tradito adiungere solebat. Hoc se ab Aloysio nostro didicisse. Præparabat animum per diligentem, lectis quartam horæ partem minimum dimidiatam, certis, de quibus postridie commentaretur, locis. Vbi diluxerat, dabat operam, ut aliquanto antè ad meditandum accinctus esset, quàm eius ordiendæ signum daretur, quo tempore collectum animum ad tranquillitatem componere, & cura appetitioneque omni alia soluerenitebatur. Neque enim fieri posse aiebat, quin mens alias res agat, Dei que imaginem, cui se contemplando quam simillimam esse studere debet, recuset exprimere, dum interea sollicitudine, vel amore vel cupiditate cuiusquam alterius rei teneatur. Dato orandi signo quanta maxima poterat reuerentia ante suum oratorium procidebat in genua, tantaque industria in mente, ne quam in aliam curam dilaberetur, arcenda aduigilabat, ut huius gratia ne spuendi quidem necessitati parere sustineret. Totum se dabat cogitationi eorum quæ ad meditandum erant proposita, & confluenta, vehementi contentione mentis, ad superiora vitali spiritu ac sanguine, ima membra tanta debilitas & frigus occupabat, ut finita oratione, pedibus nequireret consistere. Accidebat etiam non raro, ut postquam ab ea surrexerat, alienata aliquandiu à sensibus mente, ne locum quidem in

*Mentem
inter oran-
dum semper
collectam
habet.*

Q 4 quo

*Nimius est
ad lachry
mas.*

quo constiterat, agnosceret, quod tum præcipuè vsu veniebat, cum illa Deo attributa elo-
gia, bonitatem, prouidētiam, amorem aduer-
sus homines, eorumq; immensitatem cōtem-
plabatur. Inter precandum tantam habebat la-
chrymarum facultatem, ac tam largè eas fun-
ditabat, vt necesse fuerit Præsides, metu ne ex
hac copia caput atque oculi detrimentum ca-
perent, aliquam eas inhibendi viam inire, ve-
rum nullo vnquam remedio profectum est.
Admirabilius vero est, cuius tum alij eius cō-
fessionum arbitri, tum Bellarminus Cardina-
lis est testis, quod ab instituta oratione nun-
quam ferè eius animus aberrare sit solitus;
quod quam sit eximium Dei munus, facilè
quilibet ex eo, quod ipse inter orandum ex-
peritur, assequetur. Lege sancitum est, vt qui-
uis de Societate, cum ineunte tyrocinijs tem-
pore, tum reliqua ætate, sexto quoque mense
non delicta modo, sed dona etiam, gratiã, vir-
tutes haustas diuinitus, omnia deniq; consci-
entiæ arcana Præsidi suo patefaciat: nimirum
vt ille, cuius est cæteros consilijs suis governa-
nare, de omnibus edoctus, paternum in mo-
dum, finem & modum transeuntes refrænet,
incautos fraudibus, quarum in arctiore vita
frequens occasio est, liberet, omnibus deniq;
fidei suæ creditis, ad progressiones, in perfe-
cta viuendi ratione faciendas, viam muniat.
Hoc verò est, vnde complures Beati Aloysij
virtutes patuerunt, studio siquidem parendi
legi,

legi, atque ex Maiorum præscripto dirigendi sui, mirifico candore & synceritate Superioribus suis, & melioris vitæ parentibus, quid in suo pectore ageretur à Deo detegebat. Cum ergo quondam Rectori interiorem animi sui notam patefaceret, percunctanti, ecquid inter orandum, cogitatione interdum ad alias res abstraheretur, respondit ingenuè: Si cogitationes omnes alienæ, quæ suam sex illis mensibus vnquam precantis, meditantis, in conscientiam inquirentis, mentem remorata essent, in vnum cogerentur, eam omnem morâ, spatium, quo salutatio angelica recitari posset, non æquaturam. In orationibus quæ pronunciationem desiderant, maior ei difficultas erat, non quidem quod inter eas quicquam aliud tractaret animo, sed quod minus expedite psalmodum aut aliorum quæ recitabat sententiam assequeretur. Itaque sibi tunc euenire aiebat, quod homini pro obseratis foribus stanti, qui neq; ingredi possit, neq; alio digredi velit. Cæteroquin, in hoc etiam precandi genere, vehementi rerum cælestium sensu, ac voluptate affluebat: præcipuè in legendis psalmis, è quibus pios & interdum adeo incitatos animi affectus induebat, vt ægrè & vi nonnulla verba proferret. Quod ad meditationis materiam, in consideratione suppliciorum ac mortis Christi D.N. plurimum acquiescebat, diuinasque ex ea iucunditates capiebat. Eiusdemque memoriam quotidie sub meridiem

Mira animi inter precandum collectio.

Q 5 breui

breui antiphona mirifico pietatis sensu refri-
cabat. Sanctos Angelos, ac præcipuè tutela-
rem suam, singulari quadam obseruantia co-
lebat, & iucundè speculabatur. Cui præter cæ-
tera argumento est præclara ab ipso de ange-
lis conscripta meditatio, quam P. Vincentius
Brunus in alteram partem suarum meditatio-
num retulit. Denique verissimè mihi videor
confirmare posse, vitam eius religiosam per-
petuam quandam orationem fuisse, siquidem
tot iam annorum orandi, mentemq; à sensu-
bus abducendi vsu, eiusmodi erat habitum
consecutus, vt vbi vbi esset, quicquid rerum
gereret, animus illi potius in ijs esset, quæ mè-
te tantum, quàm quæ etiam sensu vsurpantur.
Quid quod in eum iam statum deuenerat, vt
vix ipsis sensibus, vt oculis ad videndum, au-
ribus ad audiendum vteretur: adeò se totum
ab illis ad interiora còuerterat: in his solis ac-
quiescebat, hæc in oblectamentis habebat, ab
his, si quæ illum cuiuslibet vtilitatis ratio di-
straxisset, omnibus licet quæ res posceret ten-
tatis, tamen parem animo molestiam capie-
bat, atq; si aliquod ei membrum luxatum es-
set. Quã obrem nihil erat ei procliuius, quam
totum diem inter medias etiam corporis oc-
cupationes Deo cogitatione deuinctum esse,
animum collectum atq; hoc agentem retine-
re; nihil difficilius quàm eundè dissipare. Cer-
tè quondam fastus ipse est, quantam alijs diffi-
cultatem, vt ipsi affirmant, habere videatur
men-

*Cogitatio-
nem à Deo
agrè potest
dinellere.*

mentem in Deo defigere, haud minorem ſibi eſſe in auocanda. Quamdiu enim ſibi ipſi imperare conabatur ne de Deo cogitaret, vehementi vi conflictabatur, qua dimicatione atq; impetu maiorē valetudinis iacturā quam ipſa cōtinua Dei cōſideratione faciebat. Interdiu, ne diſtricto quidem maximis occupationibꝰ, Deus illabi, & cor vberrimis delectationibus perfundere abſtinebat, neq; ſanè breuibꝰ, ſed quæ interdū amplius horam tenebant. Quæ quidem ita complebant animum, vt in corpus redundantes, cęleſti quodam illud ardore ſuccenderent, quem ſatis ipſo vultus rubore prodebat. Nōnunquam vero cor illi ea flāma correptum, tam crebro & cōcitato motu palpita- bat, vt exſilire velle diceres. Hæc tot interna gaudia, quibus eius mens paſcebatur, adeo omnē corporis curā exemerāt, vt magis ac magis indies debilitaretur, & capitis dolor ingraueſceret. Cū ergo Preſides, qꝰ eū regebāt, animadu- uerterent fieri nō poſſe, vt in tanta cōtentione animi diu viueret, præſertim valetudine iā pridē voluntarijs afflictionibꝰ pturbata, omnis ei ieiunij, abſtinētię, flagelli, cęterarūq; ſcueriorū pœnarū vſu interdixerūt; deinde ſomni tēpus ꝑduxerunt, orationis contraxerunt, adempta primum dimidiata, ac poſtmodū tota etiā hora, vetita inſuper frequenti breuium precum, quibus negotia diſpungere mos eſt, conſuetudine, ac deniq; denunciato, quo minus tēporis precando cōſumeret, hoc ꝑꝑius ad maiorum

voluntatem accessurum. Adhæc quò quam
 lógissimè abesset a meditationibus animi, va-
 rijs eum manuum operibus distingere studue-
 runt, ac deniq; crebris monitis auctores esse,
 vt quo sanitatis tuendæ causa diligentius sibi
 temperaret, hoc magis se è Dei gloria facere
 crederet. Neq; verò magni negotij fuit, eum
 qui multò obedientissimus erat, in hanc men-
 tē impellere, ac pro arbitrio fingere. Id vnum
 tamen illum pungebat, quod nō satis videbat
 quinam superiorum imperium facere posset.
 Si quidem etsi laborabat, vt mentem suam de
 rerum diuinarum cogitatione deflecteret, fur-
 tim tamen atq; ex improviso in eam redibat
 atq; resorbatur. Quondā ergo animi anxius,
 quod Superiorum voluntati obsequi nō pos-
 set, Sacerdoti, quocum illi interior vsus erat,
 cōfidenter: Equidem, inquit, quid agā nescio:
 vetat me P. Rector orationi vacare, ne cōten-
 tione mentis caput lædam, at ego grauius fati-
 gor ac torqueor, dum à Dei cogitatione ani-
 mum seuocare studeo; quam si assidud in eam
 coner intendere, quod quidem vsu quodam-
 modo in naturam transijt, neq; iam labor sed
 requies & solatium est. Enitar tamen vt
 quod mihi imperatur quàm optimè licebit
 perficiam. Vbi sibi omne orationis genus in-
 terdictum vidit, eius loco creberrime in tem-
 pli Odeum sanctissimæ Eucharistiæ adoran-
 dæ causa ascendebat. Ibi simul acciderat in ge-
 nuâ, confestim surgere, ac ne qua cogitatione
 à sen-

à sensibus abriperetur in Deū, distinereturue,
inde se curriculo proripere. Verum hac dili-
gentia parum proficiebat. Quò enim obedi-
endi amore magis insistebat fugere, hoc Deus
illum acrius consequi, suiq; copiam illi face-
re, & pectus illustrationibus, delicijsq; celesti-
bus totum permulcere, quas ille sentiens, ne
superiorum mandata frangeret, recusabat sci-
licet, submissoq; animo Deum alloquens: Re-
cede à me Domine, aiebat, recede à me. Non
mediocris item illi negotij erat, sensus corpo-
ris ad sua munera fungenda conuertere. Simul
enim mens eius in Deum rapiebatur, neque o-
culis neque auribus competeat. Hac ille fan-
tasmata excelsitateque virtutis vsque ad exe-
untem Octobrem Anni 1586. in domo tyro-
num summa cum admiratione Præsidentum, &
singulari fructu progressionequè æqualium,
qui vt eius verbis meliores quotidie fierent, &
exemplis, certatim eius consuetudinem appe-
tebant, effloruit. Dehinc Neapolim vnà cum
P. Ioanne Baptista Piscatore insignis sanctita-
tis viro, suæq; vitæ religiosæ magistro recupe-
randæ sanitatis ergo mittitur, quo cum iter o-
mne recitandis canonicis precibus, longisque
de diuinis rebus colloctionibus consumsit,
in ijs multa ex eo sciscitabatur, ac præceptis pie
viuendi, præclarisq; sententijs, quas ex eo eli-
ciebat, quam plurimis pectus suum imbui stu-
debat: atque inde tantum sapientiæ hausit, vt
peracto itinere comitibus confirmârit, plus
se

se paucis diebus familiariter agendo longosq;
sermone cum Patre serendo, eiusq; facta om-
nia ac morem cum seculo deditis hominibus
versandi obseruando, quàm multos menses in
tyronū domo desidēdo profecisse. Peracto il-
lic semianno cum nihilo secundiore vteretur
valetudine, Romam magno vniuersę iuuentu-
eis Collegij Romani gaudio reuocatur, vbi re-
sumptis, quæ pridē triuerat philosophicis stu-
dijs, breui moderatorum suffragijs ad publicè
de more, propositis thesibus disputandū aptis-
simus iudicatus est. At ille cum sui deprimen-
di causa de industria imperitè respondere co-
gitasset, communicato cum P. Mutio de An-
gelis consilio, ne id faceret, allatis rationibus
persuasus est. Doctorum vero quidam eius
theses oppugnaturus, cum nescio quid de A-
loysij laudibus, genere, ac natalibus præfare-
tur, adeo eius laudationem humillimus ado-
lescens erubuit, vt quotquot aderant non ig-
nari, quam ab illa abhorreret, ipsius miseri-
cordiam caperent. Exactis philosophię studijs
ad Theologiam proximè traductus, inque ea
doctissimis Magistris vsus est. Hos ille impen-
se reuerabatur: de his nunquam non magnifi-
cè loquebatur, nunquam cum illis opinione
sententiãq; dissensit, nunq̃ breuitatem vel pro-
lixitatem de quęstionibus differendi aut quid
aliud eiusdem generis notauit. In vnus D.
Thomę Aquinatis docendi ordine, perspicui-
tate, & doctrina ab errorum periculis semota
acqui-

*Ad laudes
sua erube-
scit.*

5

acquiescebat. Cum ingenij magnitudine, quantū per valetudinem & Præſidium voluntatem licebat in ſtudijs induſtriam ſociabat. Non prius ſtudia aggrediebatur, quam deſixis humigenibus Deum adueneratus eſſet. Cum domi, tum in ludo, quoties à ſcholarum accenſo, quem Bidellum dicunt, id negotij dabatur, vel contra alios argumentabatur, vel ijs respondebat, atq; ad hæc eadem, ſi cui cætorum minus commodum eſſet, ad illius arbitrium operam ſuam profitebatur. Diſputabat acriter, ſed modèſtè. neminem aſperiore verbo figere: nō ſtomachari, nō clamorè tollere: non interpellare respondentem, ſed ſpatium ſententiæ ſuæ planius declarandæ concedere. Dubitatione, & obſcuritate quæſtionis ſublata, ingenuè ſanè aſſentiebatur, ſinemq; certandi faciebat. Antequam gymnaſij intrandi ſignum daretur, atq; item indidem domū reuerſus, cū ante tūm poſt meridiem, ædem ſacram celebrabat quotidie, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ adorandę. Inter eundem redeundumq; finitis ſcholis, tam erat modèſtis compoſitiſq; moribus, vt externos etiam ſtudioſos literarum in impluio gymnaſij ad ſui aſpectum reſtantes, ſtudio pietatis inflammaret. Quid? quod etiam grauiſſimi Sacerdotes eo conſpecto ſui admonerentur officij, itaque coram eo grauitatem quandam videbantur aſſumere, neque temerè cuiquam illo arbitro vllum verbum licentius excidebat, nedum leuiter
face-

facere auderet. Anno 1587. ipsa die S. Cathari-
 næ Paupertatem, Castitatem & obedientiam
 de more Deo vouit, atq; interea vberiore gau-
 dio gestiebat, cum se iam reuera Religiosum,
 atque arctioribus Deo vinculis attrictum esse
 conspiceret. Postquam dein anno subsequen-
 te prima tonsura & quatuor minoribus ordi-
 nibus initiatus fuit, cœpit propensiore cura
 omnibus illis virtutibus insistere, quæ à cleri-
 co religioso postulari & exspectari possint.
 Inprimis enim Humilitate, quæ fundamen-
 tum Religiosæ, perfectæq; sanctitatis, & om-
 nium virtutum custos est, vsq; eò excelluit, vt
 eam in tanta donorum ornamentorumq; cæ-
 lestium affluentia sartam tectam conseruârit,
 neq; vnquam eorum gratia in superbiam site-
 latus, neque vero in alia virtute vlla plus po-
 nebat studij. Seipsum humillimo loco duce-
 bat, eumq; animi sensum & verbis declarabat
 & factis. Nihil vnquam egit aut dixit, quod vel
 longo interuallo ad suam laudem pertineret.
 Laudem vero omnem suæq; familiæ cōmen-
 dationem ita abhorrebat, vt vel ad solam su-
 spicionem suæ laudis in morem teneræ virgi-
 nis erubesceret. Hinc cum in triclinio pru-
 denter sane & accommodate ad pietatem de
 B. Virginis purificatione verba fecisset, eiq;ue
 merita laus tribueretur ab omnibus, coramq;
 in os à P. Hieronymo Plato laudaretur, tanto
 rubore suffusus est, tantamq; animo molesti-
 am cœpit, qua se eas laudes vt alienas refugere
 signi-

Humilitas.

*Laudatus
erubescit.*

significauit, vt omnium animos magnopere delectaret. Itaq; præter vnum dolorem, quem è laude, aut honore sibi tributo capiebat cæteras omnes affectiones ex animo stirpitus euul- sisse videbatur. Domi forisq; decedere omni- bus: Socijs rem domesticam curantibus, qui- buscum foras mittebatur, (in quibus nõ semel cocus collegij fuit) priores deferre: abnienti- bus, tot huius suæ petitionis causas dare, vt illi ne eius animum contristarent, nõ possent non morem gerere. Optabat in super absolutis Theologiæ studijs infimæ classis pueris gram- maticæ rudimenta tradere, tum quod locum sibi dari cupiebat, teneram illam ætatulam virtutis pietatisq; Christianæ præceptis infor- mandi: tum quod illum ad vilia descendere, nihilq; habere præ cæteris eximiũ plurimum delectaret: eamq; prouinciam sæpius, & diuer- sis rationibus prensauit. Non rarò in obsoleta lacerna sportam aut manticam gerens lætitia- que exultans stipem per urbem mendicabat. Domi verò nullum erat tam vile & abiectum officium, cuius non ille maiori quàm homi- nes ambitiosi dignitatis, honorumque studio flagraret. Feria secunda ac tertia cuiusq; heb- domadis, solenne illi erat, in culina ministra- re, erat vero ei negotium lances è mensa sub- latas tergere, ac ciborum reliquias pauperum necessitati subleuandæ colligere, easq; impe- trata licentia, sportis impositas pauperibus ad collegij fores operientibus perferre. Profesto

R

item

item quoque die aliud quid contempti operis
 factitabat, cubiculum; aut alia sibi designata
 loca euerrere, aut araneorum operas arundi-
 ne, aut alia pertica in aulis conclauibusq; com-
 munitibus tergere. Ad hoc fuit illi complures
 annos opera lucernas in ambulacris mundare,
 aut indito elychnio concinnare, tantaque
 id animi voluptate faciebat, ut eam celare
 non posset. Accedebat ad hunc tam demissa
 humilitatis amorem, perfectæ Obedientiæ
 studium, de quo illud commemorare sit sa-
 tis, conscius sibi fuisse Aloysium, non modo
 se nunquam à voluntate maiorum discrepasse,
 aut eorum imperium minuisse, sed ne cupiditate
 quidem vicia, aut inclinatione, ne ea qui-
 dem quæ primoribus animi motibus fit, ad id
 vel leuiter incubuisse: nisi fortè cum eorum
 iussu à suis pietatis officijs distrahebatur, quæ-
 quam ne tunc quidem ferè nisi per arduum com-
 mouebatur, & eum ipsum motum, qui existeret
 bat, incredibili diligentia ac celeritate com-
 ponebat. Ita fiebat, ut non voluntas eius mo-
 do, sed mens etiam atque iudicium cum super-
 ioris sensu congrueret. Paupertatis vero reli-
 giosè adeo studiosus fuit, ut in hac magis quam
 opulenti homines in copiarum affluentia de-
 lectaretur & acquiesceret. Si enim in pristina
 fortunæ licentia amore paupertatis, humilis
 illi vestitus cordi fuit, quid non in Societate
 egerit, quam propriam sanctæ paupertatis do-
 mum nominare est solitus? Itaq; id omne semper

*Obedien-
 tia.*

*Paupertatis
 studiū.*

per abhorruit, ex quo speciem vllā quicquam sibi priuatim quasi proprium vindicantis habere videri posset. Nunquam nisi ex cōmuni copia indutus, amictusq; est: nūquam librū in vfu habuit quem secum deferre liceret, nō horologiū, non scalpellorū, aut alius generis thecam. Eorum vero quæ ad pietatem sunt cōparata neq; alijs largiēdi causa quicquā seruabat ipse, neq; alios sibi largiri valdè lætabatur. nūquam vllā reliquiarum thecam vllius generis penes se esse passus est, non coronam precatoriam è materia pretiosa aut eleganti, nō priuatam vllam picturam aut tabellam, præter duas chartaceas D. Catharinæ & S. Thomæ Aquinatis imagines, quas approbātibus superioribus aliorum precibus fatigatus ac propè compulsus dono acceperat. Quid q̄ ne in Breuiario quidem, neq; in libello officij Beatissimæ Virginis Matris, quod in Collegio in vfu habuit, vnquā sustinuit vel tantilla imagine, tanquam nota, vt multis est mos, preces distinguere. Quoniam vero nō deerant, qui pro sua in eum pietate varia ad Dei cultū facta munuscula non modo offerrent, sed etiam vltro petita à Superioribus licentia, vt acciperet propè vim intentarent, si quidem liceret ea recusabat, sin, eorū pace facere nō poterat, quin admitteret, ad Superiorem ea continuo deferere, aut certè facta ab eo potestate, cum primum occasionem erat nactus, alijs donabat. Delitiæ eius orant nihil penitus ex hoc mundo possidere,

R a nihil

nihil desiderare, atque ab omni re mortali distractum esse. Immenſum quantum illum viliora omnia delectabant, nullaq; non in re, quæ ei obtigisset ad deterrimum quodq; oculum adijciebat. Noſtram vero illam legem, qua præcipitur ac iubetur, vt quilibet ſibi perſuadeat, quo ſeipſum magis vincere, magiſque in virtute proficere condiſcat, eorum quæ domi ſunt viliffimum quodq; ſibi tributum iri, ita interpretari ſolebat, vt vellet certò nos cum animis ſtatuere ita fore, atq; ita fieri par eſſe. Ad hoc non ſemel Sacerdoti apud quem conſcientiam expiare eſt ſolitus, narrauit in beneficij ac meriti numero ponere, quod ita voluntas Dei ſæpè tulerit, vt in partitione rerum quæ ſingulis vtendæ tribuuntur, deterrimæ ſibi obuenerent, id ille pro flagranti ſuo paupertatis amore, præcipuo Dei in ſe fauori acceptum ferebat. Nam in religione tanta verecundia ſe tractabat, quaſi è pannis & mendicitatis ſordibus ſe ſublatus, & maiorum miſericordia domo acceptum ex animo ſentiret. Itaq; quicquid in eum conferebatur, ab egregia charitate profectum eſſe iudicabat. De eius caſtitate non eſt quod aliud commemorem, niſi præſtantem illum Virginitatis quæ corporis, quæ mentis theſaurum, tã excellenti atq; eximio nitore, qualem ſuprà commemorauimus, ſemper illibatum cuſtodiffe. In ſermone atq; congreſſionibus nihil eo veri ſincerique amantiſ, nihil ſimplicius, nihil magis ingenuum

Caſtitas.

num fieri poterat, ergo nemo erat qui de eo quod ille, aut affirmasset aut negasset, posset dubitare, aberat enim ab omni amphibologia aut simulationis fuce. Solebat enim asserere artificijs, dolis, simulationibus, fallacijs, ambiguitate, siue dictorum seu factorum eripi huius seculi fortunæ deditis hominibus mutuatam inter ipsos societatem, in Religione verò esse præsentia venena Religiosæ simplicitatis, certas iuuentutis pestes, quibus cum spiritu quo Religiosum præditum esse oporteat, convenire vix vnquam possit. Quâ de illâ dormitrice corporis, cupiditatumq; refrénatrice, quam mortificationem appellamus, erat tam cupidus malè habendi corporis, tantoq; longius quam vires ferrent ab eo se studio proe-
hi patiebatur, vt nisi Moderatores frænum ei iniicissent, aliquot sibi de vita annos dempturus breui fuisse videretur. Nonnullis igitur mirâtib; quod toties superiores de afflictan-
do seipso nihil considerata sua inualetudine obtunderet, præclarè respondit; vereri se vehementer ne intermisso harum animaduersionum vsu, natura diu in virtutis consuetudine retineri nō posset, sed in pristinum statum relapsa habitum patientiæ tot annorum laboribus partum repente perderet. Erat & hoc eius dictum, esse se ferrum incuruum, atq; ad religionem venisse, vt voluntarijs pœnis atq; supplicijs perinde ac malleis corrigeretur. Dictâtibus verò perfectionem sanctitatis in in-

Mortificationis studium.

teriore animi virtute consistere, & voluntati
 potius vim adhibendam esse, quam corpori,
 respondebat: Hæc oportet facere & illa non
 ommittere. Eamq; ob rem nullū à B. P. Ignatio,
 vigiliarum, ieiuniorum, verberationum, ora-
 tionum aliarumq; pœnarum modum poni,
 quod Professos, aliosq; in stabili aliquo Socie-
 tatis gradu collocatos, tãto earum, quoad eius
 fieri posset desiderio duci autumaret, vt fræ-
 no potius quàm calcaribus indigeret. Si quam
 illi corporis castigationem superior interdiceret,
 eius fructus iacturam, alio aliquo pietatis
 officio, vt legendo caput è libello de Imitatione
 Christi, adeūdo templum ad diuinam Eucharistiam
 veneradam, alioue simili compensabat. Ad
 perturbationes animi coercendas haud sanè magna
 diligetia opus erat, quippe quas iam pridem ita
 sibi subiunxerat, vt ijs carere videretur.
 Studium in primis ponebat, in excutiendis
 omnibus animi motibus, ac si quid se deliquisse
 cognosceret, non nimia tristitia contrahebat
 animum, sed semet ad Dei pedes abiiciens,
 seq; confessione expiatorum decernens aiebat,
 En, mi Domine, quam fragilis sum & miserabilis?
 quam proclivis ad lapsum? Ignosce mihi Domine,
 & gratiam concede, ne idem peccatum iterum
 peccem, atque hoc facto securam mentem gerebat.
 Eius omnis sollicitudo in suarum cogitationum,
 ac desideriorum fonte & capite inuestigando
 tantisper versabatur, dum reperisset, culpamne a-
 liq

liquam ſuſtineret, nec ne, nimirum vt eam ſacerdoti poſſet exponere: re vero comperta, curam omnem deponebat. In confeſſionibus perſpicuus erat, breuis, minimè anxius, atque vt P. Robertus Bellarminus, qui conſitenti operam dabat, teſtatur eſt, propter lucem diuinitus affuſam, mentisq; acumen intimos animi ſui recessus ita perſpiciebat, vt perinde poſſet explicare quem ad finem cogitatio aut deſiderium aut actio aliqua prouecta eſſet, tamque enucleatè ac diſtinctè, ac ſi oculis ipſis omnia contueretur. Amabat admodum in ſociorum confeſſu palam obiurgari, eaque gratia præſidibus ſua ipſe delicta vltro notabat in ſcheda, verum poſtremis temporibus, cum pro vituperatione laudem ſibi tribui intelligeret, ab ijs, qui nullam in ijs culpam reperiabant, quæ ſibi ipſi vitio vertebat, animum induxit tandem, huius generis reprehentiones non amplius poſtulare, cum diceret eas damno ſibi potius eſſe quam lucro. Exercitia ſpiritualia B. Patris Ignatij non ſolum propterea maximi æſtimabat, quod ad hominum mentes à peccati turpitudine ad honeſtæ vitæ amorem traducendas, verum etiam quod ad ſuſcitandos in religioſorum animis pietatis, diuiniq; ſpiritus ſopitos igniculos aptiſſimum, efficaciſſimumq; instrumentum ſuppeditent. Igitur quotannis quo tempore de more, diutius à ſcholis feriato licebat eſſe, quo illis vacare poſſet, veniam orabat aliquot dierum ſpatio ſecedendi.

Amor Dei.

Dei tanto amore ardebat, vt nullo non tempore ac loco, quoties eius mentio fieret, nõ ita inflammaretur, vt in ipso etiam vultu signa quædam emicarent. Præstitit & singulari in cæteros mortales caritate. Ea permotus crebro ad valetudinaria ægris seruitum eundi facultatem quærebat. Eo verò cum venisset ægrorum lectos componere, cibũ ijs ministrare, pedes lauare, pauimentum verrere, ad patientiam, criminumque sacram confessionem singulos hortari, Intra domesticos verò Religionis parietes, ad egros quotidie visendi perpetuam licentiam impetrarat. Ergo in hoc officio assiduitate & diligentia omnibus antecedere, nullo delectu omnes adire, solari, & si quando ob capitis dolores maiorum iussu vacaret à studijs, valetudinarijs nauare operam, cultros ac cochlearia eluere, mensam sternere, alia deniq; ægris, aut ex egritudine cõualescentibus ministeria præstare. Neq; verò, quo erat zelo salutis omnium vehementer incensus, promptius corporum curam sustinebat quàm mentium. Itaq; si per suos Præsides licuisset, pro eo ac tum in seculi libertate, tum in Religione ardentibus votis semper experituerat, ad conciliandos Christo Ethnicos in vltimas Indiæ oras nauigasset. Interea ipse haud segniter, atq; vt erat admirabili prudentia imbutus diuinitus, multiplici arte eorum qui iisdem secum religiosæ vitæ rationibus ac necessitudine connexi essent, progressiones in sanctioris

ris

ris instituti studijs adiuuabat. Nam cum in eius vita, quæ ab omni reprehensione aberat, pulcherrimum illis exemplum esset propositum, insuper ipse Rectorem consuluit: placerétne ab se effici, vt meridie ac vespere ijs horis quæ dantur remissioni animorum, non amplius sermones de literis, alijsq; de rebus indifferentibus (nam de vanis & inutilibus nunquam licet) sed de ijs solis, quæ ad pietatem facerent, inter socios miscerentur. Secundum hæc delectos ex omni collegio aliquot adolescentes præclara omnes in res cælestes voluntate, quos suis consilijs opportuniore existimauit, conuocat, & sibi in optatis esse docet, vtilitatis animi sui causa, eo tempore quo aberrare non nihil à grauioribus curis, & familiares cætus agere licet, cum ijs interdum de diuinis rebus colloqui. Ad hoc ipse quotidie, ne quando ad loquendum idonea materia deesset, libellum aliquem de præceptis pietatis, aut alicuius cælitibus vitam semihoræ spatio lectitare, deniq; cum his socijs initium facit. Ergo si in inferiorum circulum incidisset ipse princeps salutaris sermonis ordiendi erat, quem cæteri mirificè eius verbis excitati magno gaudio sequebantur. Sacerdotibus seq; maioribus quæstionem aliquam discendi studio de pietate ponebat, eorumq; sententiam exquirebat, ita colloquutionis de diuinis rebus principium dabat. Quanquam & illi absq; eo, accedentem conspicati Aloysium, sermonè, alio quocunq;

R s abru-

Insigne A.
loysij in-
uentum.

abrupto, ad ſacra fleſcebant. Atq; hac ratione multis recens à tyrocinio egreſſis, aut ſtudioſum cauſa aduentantibus, miro ad priſtinum feruorem tuendum, aut ſi non nihil refrixerant, ad inflammandum diuino amore animum, adiumento fuit. Qui mos ipſo auctore ita toto Collegio percrebuit, vt non ad relaxandos animos, ſed ad ſerios de diuinis rebus ſermones conuentus haberi viderentur, è quibus multi haud minorem, nonnulli etiam maiorem ſe fructum, quàm ex oratione ipſa percipere fatebantur. Atque hæc omnia adeo libentibus, lætantibusque omnium animis gerebantur, vt nemo non triftis ac mæſtus ad ſua ſe ſtudia relaturus eſſet, ſi quando fortè eueniſſet, vt remiſſionis tempore nihil quod ad pietatem conferret egiſſent. Qui cum illa animorum ſacra oblectamenta Aloyſio velut principi auctori ferrent accepta, cum ferebant in oculis, tollebant in cælum, pietate complectebantur, eius lateri hærebant, ab eius ore pendebant aſſiduò, quod ſi minus liceret, perinde mærebant, ac ſi ad rem quampiam ſacram, eorumque ſalutis & perfectioni virtutis inprimis vtilem, aditus eſſet intercluſus. Dein graues atque implacabiles diſcordias inter Ducem Mantuæ ac Rodolphum Marchionem Caſtilionenſem exortas, quas multi viri illuſtres fruſtra componere tentârunt, felici euentu, & exiguo temporis ſpatio ſedauit. Huius igitur

*Honorificè
excipitur
Castilione,*

tur rei gratia Castilione profectus, cum vix
eius aduentus fama præcessisset, ingens homi-
num multitudo partim fenestras obsidere,
partim ex ædibus erumpere, pietatis insoli-
tæ & lætitiæ vndiq; argumenta edere; festum
in modum resonare æra campana, tonare ma-
iora tormenta, ciues prætereuntem submissis
genibus venerari cœperunt. nimirum tam il-
lustris erat sanctimoniam eius opinio, ad quos
omnes honores incredibile memoratu est
quam erubuerit. In arcem cum Marchione in-
gressum cōplures aulici, atq; alij pristino mo-
re Illustrissimum vocabāt, atq; eius Excellen-
tiæ meminerant, quæ appellationes dolorem
ei incutiebant & pudorem. Mater vero Aloy-
sium ad se aduentantem, potius rei alicuius fa-
cræ ritu, quam amore filij accepit, nam cum &
materna charitas impelleret, neque adesset
quem vereri oporteret, nō tamen amplexum
aut osculū dedit, sed amore venerationi post-
posito, genibus nixa, submisso ad terram capi-
te venientem salutavit. Neque id mirum, ete-
nim iam inde à prima pueritia pro sancto e-
um ducebat, ac suum angelum appellabat.
Totum eum diem cum matre consumpsit,
socio, ipsius iussu, omnium sermonum, par-
ticipante atque arbitro. Verum vbi ille aduer-
tit suo conspectu minui matri libertatem
de quibus vellet negotijs confidenter confe-
rendi cum filio, capta occasione educit se fo-
ras, ac precum coronam Beatissimæ Virginis
Matri

Humilitas.

Matri pertexit. Inde ſat longo interuallo re-
 uerſus ambos reperit fixis humi genibus com-
 precantes. Interea vero dum Caſtilione com-
 moratur incredibile eſt quam præclara ſem-
 per omnibꝫ ubiqꝫ è quavis opportunitate vir-
 tutum documenta præbuerit. Nuſquam per
 oppidum niſi pedibus ire, licet matris fratril-
 quæ voluntate nunquam non rheda à tergo eſ-
 ſet, tantiqꝫ eſſent concurſus ſalutantium, ut pi-
 leum perpetuo præ ſe ferre cogeretur. Agebat
 promiſcuè cum quouis ea humilitate, man-
 ſuetudine, ſubmiſſione quaſi eorum poſtre-
 mus eſſet. A nemine externo ſibi vnquam ſer-
 uiri paſſus eſt. Si qua re eguiſſet ſocij potius o-
 peram requirebat, at ne ab hoc quidem vllum
 niſi neceſſarium, vtrò & propè reluctanti de-
 latum obſequium admittebat. Siquidem in
 ſuis neceſſitatibus præſtolari ſolebat, dum alij
 ipſo nihil petente, ad ferendam ſibi opem di-
 uinitùs mouerétur. Quàm diu Caſtilione ver-
 ſatus eſt, maximam omnibus in rebus conti-
 nentiam adhibuit, itaqꝫ nihil vnquam è pater-
 na domo poſtulauit. Quid cum eum hyems &
 frigidiffimæ tempeſtates oppreſſiſſent, mu-
 tatiſqꝫ veſtibus opus eſſet, nunquam tamen ad-
 duci potuit, vt à ſuis eas ſibi parari pateretur,
 ſed cum Rectorem Brixianum de ſua ſocijꝫ
 penuria edocuiſſet, ab eo togas aliaqꝫ neceſſa-
 ria veſtimenta, quæ iam alijs in vſu fuiſſent
 (nam noua nolebat) accepit. Matri etiam atqꝫ
 etiam roganti, ne duas ſubuculas Mantuanas,
 qua-

quarum alteram ipsi, alteram socio offerebat, recusaret, negavit se quicquam eorum posse accipere, quæ tam libenti animo missa fecisset. Non destitit tamen illa cum socio agere, ut eas Aloysium accipere iuberet. Ille igitur manè surgenti eamq; recusanti porrigens, mater, inquit, Dei amore hanc tibi donavit eleemosynæ nomine, quando igitur nunc eges, nolo eam abijcias. Aloysius audito eleemosynæ nomine, & socij imperio coactus, nihil præterea repugnauit. Item linteis quæ in Collegio Romano abeunti data erant, iam propè detritis impetrare non potuit mater, ut exiguum aliorum numerum, quæ pro sua in eum pietate ipsa consuerat vellet accipere, sed obsoleta refici iussit. Ad extremum socius cum necessitas premeret, commemorato item eleemosynæ nomine ægrè eum perpulit, ut modicam admodum eorum partem habere vellet. Nemi-

*Paupertas
est studi-
um.*

po-

potus pro sua consuetudine erat, neque cuiusmodi esset morabatur. Matre quippiam, quod bonum aut alio melius esse diceret, præbenti gratijs actis, eo deinde abstinebat. Socio dicere solebat. Deus bone! quam benè nobis est domi nostræ? Mihi certè quilibet noster quavis tenuis victus, maioris, quam dapes omnes, quibus hæ mensæ onerantur, esse videtur. In materna, & si licebat, etiam fraterna domo lectum sibi ipse sternebat, ad socij quoque lectum sternendum operâ suam promptè commodabat, eo tamen aduerso ministris aulicis curâ fuit illum diligentia antecapere. Manè simul è lecto prodierat iustam horam orando ducebat, sacro aderat, preces canonicas maiores recitabat quotidie, coronas item sacrarum precum, hæcque interdum cum socio, sic vt psallentium ritu inuicem responderent. Si quid interdiu rapere poterat subseciui temporis; Frater, inquebat socio, eamus paulisper precatum. Vespere tres ipsas horas quotidie remotus ab omnibus agebat. Antequam quieti se daret Litanias pronuntiabat, & conscientiam suam inspiciebat: neq; vllum pristinæ pietatis officium prætermittebat. Fuit cum ei castellum Godefridi proficiscendum esset, vt cum Alphonso patruo suo, eius loci regulo ageret. Discedenti igitur Marchio famulos addidit, quos coram recusare minus ausus, vbi Castilionem egressus est omnes ab se dimisit. Cū vero rhedarij vitio, clau-

lis

sis iam portis altera ab occasu solis hora Castellum Godefridi attigisset, essentq; vigiles sigillatim edocendi quinam essent, & quorum venirent, sat longo post interuallo panduntur portæ, exoritur magnus nobiliū principis asseclarum numerus faces gestantium, In ipso oppidi ingressu densum armatorum agmen, à porta vsq; ad principis palatium, ex utraq; parte plateæ medium stipant, ipse princeps obuiam progressus ingenti læticia & honore venientem accipit, atq; in cōclauē regio apparatu conuestitum, lectisq; magnificis instructum profecutus, locum ei aliquantisper se confirmandi reliquit. Ibi Aloysius, vt erat ab his rebus alienus, vbi se tot honoribus cumulatum, atque in eam habitationem tam splendide ornatam delatum videt; conuersus ad socium: Heu, inquit, mi frater: Deus nobis hoc vespere sit propitius, & quo tandem ob peccata nostra delapsi sumus? Vident' hæc conclauia, hos lectos? quanto tandem nobis melius esset, procul ab his obsequijs & opportunitatibus, in cubiculis illis nostris nudis, vilibusq; lectis iacere? Itaq; tot honorum impatienti nihil erat longius quam dum expeditis negotijs discederet. Igitur postridie Castilionem redit, vnde item satis iam de omnibus eruditus vt cum Duce conficiat, Mantuam se transfert. Ibi aliquot hebdomadis in Collegio Societatis per interualla moratus, tam illustri omnibus sanctitatis

docu-

documento fuit, vt Patres qui tum in eo verfabantur ad illum velut præclarum virtutum omnium exemplar aspicerent, eoque confecto pietate magis ac magis inflammarentur. Exorditur deinde negotium, cuius gratia venerat, cum Duce tranſigere, tamenſi non prius apud mortales illud aggreſſus eſt, quam cum Deo, in cuius manu hominum corda ſunt, omnia conſtituta haberet. Siquidem primo cum Duce congreſſu, ſeſqui horæ ſpatio, litibus omnibus compoſitis, omnibus quæ poſtularat impetratis, finem ijs attulit. Ac licet Dux acerbiffima indignatione, aduerſus Marchionem à calumniatoribus eſſet incenſus, neque à Principibus & illuſtribus viris, qui item cõcordiæ auctores fuerant, flecti potuiſſet, tamen poſtquam tam ſanctam in eo mentem reſtiſſimumque animi ſenſum comperit, nihil abnuere auſus, manus dedit, ſeq; eius bonitati & æquitati conſiſſum, ad eius arbitrium omnia facturum recepit. Gratia inter Ducem & marchionem ad hunc modum compoſita, aliud quiddam pravi exempli, quod ab ipſo Rudolpho Marchione edebatur, de medio tollere ingreditur. Is enim captus amore cuiuſdam puellæ, quam poſtea clam familia, facta ab Epifcopo poteſtate ſecreto eam ducendi, matrimonio ſibi ſociauerat, de cõcubinato inſimulabatur. Huius igitur conſuetudinem vt abrumperet, fratrem Aloyſius ardentè ſanè cohortabatur. At ille quamuis coniugij

men-

mentionem facere vereretur, Mediolanum se tamen, quo ipse cogitaret, venturum, rationem cum eo reigerendæ initurum, eiusq; cōsilio obsecurum esse spondit. Cum igitur Mediolanum veniens fratri se purgasset, ac matrimonij societatem, quæ sibi cum puella esset, aperuisset, ad tollendam infamiam, qua malo publico flagrabat, rem in apertum deducere proponit. dein hortatu Aloysij totius vitæ laboribus confessione expiatis, diuinâq; Eucharistia pastus, cum fratre, qui sibi cognatorum animos deliniendos desumpserat, Castilionem reuertit. Rogatus ibidem à matre, ut sermonem haberet in æde sacra, sabbatho, quod Dominicam quinquagesimæ præcedit, in æde Sodalitatis, cui à Disciplina nomen est, dixit eleganter & piè, hortatusq; est omnes ut postridiè, qui postremus Hilariorum erat, ad sanctam Eucharistiam venirent, ac tanto ardore vocati paruerunt, ut necesse fuerit Sacerdotes ac monachos totam eam noctem audientis confessionibus distineri. Postridiè mane Eucharistiam acceperunt Mater Aloysij, Frater Marchio, eius coniunx, alijq; homines septingenti. Ipse Aloysius sacerdoti sacrificanti & vinum abluendo ori omnibus ad sacramentam accumbentibus ingenti sua cum voluptate, & præclaro omnibus exemplo ministravit. Quia vero asperrimis frigoribus, quibus hyberno tempore in Gallia Cisalpina horrent omnia, manus ei intumescebant, rumpe-

S ban-

banturq; , vt etiam sanguine manantes videre
 liceret, complures miseratione eius permoti,
 contendebant vt chirothecas, aut aliud simile
 tegmen gestaret. At ille dura patiendi suiq;
 aspernandi amore ardens, nullo huius gene-
 ris præsidio vt se muniret adduci potuit.
 Postquam dein compositis familiæ negotijs
 Mediolanum reuertit. En, inquit, quantum
 mihi solatium præbet, quod me videã pedem
 denuò domi nostræ fixisse, in quali nimirum
 esset, qui brumali tempore è medio gelu, quo
 propè diriguisset, in mollem calentemque
 lectum transferretur. Etenim tale frigus à
 domicilijs nostris disunctus sentire videbar:
 tali nunc, iisdem redditus suauitate fruor.
 Tum vero ibidem profecutus Theologiæ stu-
 dia, cum Summam D. Thomæ inuolucro &
 fronte aurata elegantem vtendam accepisset,
 lachrymans à superiore petijt, vt eam cum ob-
 soleta sibi commutare liceret, idque solacu-
 piditate nihil à pauperum moribus alic-
 num habendi faciebat. Quicquid vsquam à
 studijs nancisci poterat otij, id totum, bona
 superiorum venia in culinæ, aut triclinij mi-
 nisterijs collocare, aquam coco haurire, lan-
 ces, trullas aliãq; vtenilia sæpè eluere: tricoli-
 nium cum sterneret, quo animum intentum
 haberet in Deum, plũque gratiæ mereretur,
 singulis mentis suum cognomen addere, in
 qua Rector sederet eam dicere Christi Domi-
 ni, huic proximam Deiparæ, cæteras deinceps
 Apo-

*Paupertatis
 studiũ.*

Apoſtolorum, Martyrum, Confefſorum, Vir-
ginum. Itaq; quoties cum præfecto triclinio
mefam ſternebat, explicemus, aiebat, mappam
Saluatoris, aut Dominæ noſtræ. In quo ille
munere perinde inflammato affectu, propen-
ſoq; in Deum animo verſabatur, quaſi reuera
ad illas menſas Chriſtus D. B. Virgo cæteri-
q; Diui, quibus ſe miniſtrare fingebat, accubitori
eſſent Suaue illi erat cum quotidianæ vitæ ad-
iutoribus, remiſſionis tempore conſueſcere,
aut foras egredi, tùm quod illam humilitatem
amabat, tum quod ſibi tunc liberius de diuinis
rebus loqui videbatur. In aliorum conſuetu-
dine ſi quidem ſedebatur, in extremum aut in-
commodiſſimum locum ſe conijciebat: ſi ſta-
batur in circulo, ſecundum aliorum hume-
ros, ſermones attendebat. ſin deambulatur,
prios deferebat omnibus. Cognorat quon-
dam veſperi ſocium, qui religionis more vota
ſuſcepturus erat, mendicatum per vrbem itu-
rum poſtridie, huius igitur comitandi pote-
ſtatem nactus, haud ſe continere potuit præ-
gaudio, quin eodem die, cum iam conſcientiæ
excutiendę vacaſſet, ad lectũ illius ſocij hæc tã-
quam Euangelia afferret. Poſtero die dũ vica-
tim ſtipem cogit, multo maxima illum lætitia
cæleſtis inuaſit, itaq; identidem quaſi iubilans
has per vicos iterabat voces. Etiam D. N. Ieſus
Chriſtus ad hunc modum ſtipem conquiſi-
uit. Muneris eius fuit araneas circum colle-
gium decutere, quo fungebatur ſanè gnauiter,

idque, ad maiorem sui despectum, tum maxime cum viri senatores aut opulenti eodem diuerterant. Episcopi nonnulli alijque antistites prandium in Collegio condixerant. Rector quo illis Aloyſij cognoscendi locus esset, iussit eum super mensam concionem habere in triclinio. Hoc onus, ut erat in speciem illustrium munerum, fugitans & latendi cupidus, deprecari optabat, sed mandato superioris minimè refragari ausus, elegantem sanè, grauem & eruditam de episcoporum officio orationem habuit. Gratulanti deinde cuidam de felici concionis euentu: sibi, inquit, eo die nihil accidisse lætius, quàm quod publicè blæsum se esse sit cognitum. Siquidem literam R. minus expeditè proferebat. Quia vero, ut erat ferè eius animus in Deo, ab obuijs se salutari minimè sentiebat, de eo palàm admonitus, multis superbiam suam damnauit, ac deinde diligentissimus in hoc genere fuit, atque ita studuit mentem suam Deo coniungere, ne tamen suo humanitatis officio deesset. Singulare vniuerso Collegio submissionis, modestiæ, obedientiæ, studij, disciplinæ religiosæ specimen erat, & quoniam eo loco ducebatur ab omnibus, nemo non eximia eius virtutis fiducia, pietatisque sensu in eius familiaritatem se immergebat, etsi ipse, ut erat quisque in Dei cultu feruentior, ita libentius se ad eum applicabat. Erat iam Beatus adolescens pro tot suis virtutibus æternæ gloriæ maturus; quip-

pe vi-

pe vita, quam in terris inter mortales angelicum in modum semper coluerat, dignū eum cælorum domicilio, Angelorumq; societate reddebat. Mediolani igitur matutinæ orationis tempore diuinitus, paulò amplius anno ante mortem, cognouit paucos sibi vitæ dies superesse, atq; insuper præceptum accepit, vt instanti anno quàm posset perfectissimè, animo ab omni mortalium rerum studio diuulso, Deo seruire, omniq; seipsum virtute adornare studeret. Tum vero Romani Collegij Rectore Aloysij reditum vehementius exoptante, Præpositi Generalis mandato, Romam, magno ibidem iuuentutis bono, redijt, Reuersus, iam pridem, ait, est, postquam mortuos meos sepeliui, non est quod de illis præterea mihi curæ sit, tempus est iam de altera vita cogitandi. Non multò post scriptis suis omnibus ad Rectorem delatis, nullo se eorum cæterarumq; rerum mortalium amore teneri confirmat, voluisse his se etiã orbare, vt animum porro ab omnibus seiunctum haberet. Vsq; eo item omnem sui ipsius amorem extinxerat, & ne cuiusquam animus ad se potissimum adheresceret, deprecabatur, vt ne à Superioribus quidem se peculiari amore, vel obsequijs affici sustineret. Si quis se eum præ cæteris diligere significaret: neq; respondebat amori, neq; sine animi dolore audiebat. Idcirco qui ipsum regebant, quo ei gratificarentur, non pluris se eum quam cæterorum quemuis æstimare mō-

S 3 strabant.

strabant. Cum in omni consuetudine affabilis ante alios fuisset, tum per hoc tempus nihil illo comius, nihil erga omnes suavius fieri poterat, adeo immensa & communi quadam caritate omnes amplectebatur. ergo certatim ad eum de Deo, de felicitate cælesti, de perfectione virtutis, remissionum tempore disserentem audiendum concursus fiebant. Equidem & expertus ipse & aliorum sermone sum edoctus, ab eius congressu inflammatiores multos quàm ab ipsa oratione discessisse. Si quos erat nactus, quibus confidenter se absq; arbitraris indicare fas esse sciret, eis tam diuinos sui pectoris affectus expromebat, vt eis admiratione perculsis simul ingemiscendi, simul tam inusitatam cum Deo coniunctionem venerandi causam daret. Quocunque se ferret nunquam præsentis & sua omnia arbitrantis Dei memoriam deponere: Dei amore sic flagrare, vt siue à legente super mensam, siue à sermocinante eius mentio fieret, euestigio mens illi cælesti suauitate diffunderet, palamque eius signum daret toto vultu inflammato, & loquendi facultate tantisper inhibita. Id cum alias euenit, tum aliquando inter mensam, cum nescio quid de diuino amore legi audisset, subito sensit ex intimo pectore velut flammam erumpere, cuius vi ab edendo cessare coactus est. Id cum assidentes socij ignorarent, veriti ne grauius affectus esset, defixis in eum oculis, satin' rectè habeat, inter-

interrogant. Ipse vero respondi impotens, vidensq; se deprehensum, tanto magis verecundari, oculos deijcere, mittere lachrymas, arde-
 dere vultu, ac sic pectore intumescere, vt in metu essent, ne qua eius vena rumperetur. extrema tandem mensa pedetentim ad se redijt. Multum teneri videbatur soliloquijs D. Augustini, vira B. Catharinę Genuensis, sermonibus in Cantica D. Bernardi, præcipuè vero eius epistola quæ inscribitur, ad fratres de monte Dei, quam tanto studio volutârât, vt propè edidicisse videretur. Mense Nouembri, anno 1590. quartum iam annum Theologici studij inchoantem Rector cubiculum seorsimâ socijs habere compulit: ibi ille agere vti sibi in modico quodam domus angulo, vetusto, atro, humili, angusto, vnica in tecto fenestra, habitare liceret, qui scalis imminens, præter vilem eius lectulum, sellam ligneam, & scabellum, in quo eidem & precanti & studia tractanti nitendum erat, nihil admodum capiebat. Itaq; quod esset arctæ custodiæ quàm cubiculo similis, nemini antea studioso attribui consueuerat. In eo loco cum eum aliquando visitaret P. Rector, exultantem, & perinde de exiguo illo tugurio atque de amplo palatio gaudentem offendit. Ad summam ita omnes sanctitatis partes explebat, vt nihil in illo venialis culpæ superiores, contubernales, ac condiscipuli comperire potuerint. Qui autem cõfidenti operâ dabat, negabat se vnquam,

Virtutes
Aloysij.

nisi nouo ex eius confessione hausto lumine ab se dimittere. Erant huius adolescentis compositissimi affectus: in continendis in suaditione sensibus summa vigilantia; arctissima cum Deo societas: cæterorum hominum ad immortalẽ salutem, suorum sodalium ad supremum omnis sanctimonie culmen prouehendorum ardentissima cupiditas. Denique vt breue faciam, absolutæ innocentie exemplum & erat, & domi, forisq; audiebat. Paucis ante mensibus quàm in supremum morbum incideret, ingenti cælestis beatitudinis desiderio rapi se sensit: quo tempore crebro ac libenter de morte loquebatur, eamq; sibi pro eo statu, quem adhuc à grauiorib; negotijs seiunctum, reddendæq; de grauissimis officijs rationi minus obnoxium, gereret, optabilem esse affirmabat, si igitur Deo videretur minime se ea ætate mortem reformidare. Annus agebatur 1591. sæua lue, quæ difficultatem annonæ consecuta erat toti Italiæ funestus, quo tempore Aloysius victu per urbem egris egentibusq; (quibus valetudinaria complebantur) summa hilaritate conquirendo, singulari sua charitate magnam vniuersis admirationem mouit. Sed tunc maximè cū nobilissimi Principis comperto aduentu, quocum illi à puero familiaritas intercesserat, Præpositi Generalis permisso, eundem in habitu pañoso & suspensa ex humeris mantica salutauit. Quo facto, præter rerum mortalium despicientiam, qua
eius

eius animum imbuit, etiam copiosa pro egenis
 eleemosyna donatus, fructum eius rei, quem
 sperauerat vberimum est consecutus. Quin
 & ipsi cum Socijs valetudinaria adire, agros
 exuere, pedes abluere, lectulos reponere, in
 ijs ipsos collocare, cibum ministrare, de pœ-
 nitentiæ sacris erudire, ad sedatè ferendos do-
 lores hortari solebat. Nonnullis vero ex so-
 cijs B. Aloysij hac lue extinctis cum superio-
 res illum eodem redire vetuissent, neque ta-
 men ille pro suo sanctitatis amore, vt eodem
 remeatus daretur instare cessaret, concessum
 tandem est, vt in valetudinarium, cui à Con-
 solatione nomen est, vbi plerumque nulli
 sunt quorum morbi contactu vulgentur, se
 conferret. Nihilominus ipse etiam confestim
 in eundem morbum cecidit, lectoq; se dedit
 V. Nonas Martij, anno 1591. Hunc igitur mor-
 bum pro eo ac Mediolani cognôrat, postre-
 mum fore ratus, incredibili lætitia circum-
 fluere, eamq; cum vultu tam moribus omni-
 bus præ se ferre incepit. Eoq; erupit vis mor-
 bi, qui pestilens febris esse credebatur, vt in
 septem diebus eum ad extremos vitæ fines ad-
 duceret. Ergo cum sollicitè, pieq;, vt cum ma-
 ximè animum confessione deterfisset, sacro
 viatico & Extrema vnctione à P. Rectore mu-
 nitus est, ipso cum maximo pietatis sensu soli-
 tas preces prosequente, cæteris omnibus, qui
 aderant, de tam cari sancti que fratris iactura
 collachrymantibus. Cæterum quia commoda

S 5 adhuc

adhuc valetudine vtentem complurès è fami-
liaribus pro ſuo in eum amore, ſæpe coargue-
rant, quod nimia pœnarum acerbitate quibus
corpus animumq; aſſiduo exercitum haberet,
interitũ ſibi maturare videretur, ac fore præ-
dixerant, vt quod D. Bernardo eueniſſe legi-
mus, vel in ipſo vitæ exitu, huius eum immo-
derati ardoris pœnitētia caperet: hunc vt om-
nibus metum eximeret cæleſti iam viatico in-
ſtructus P. Rectorē rogat omnibꝰ ſuo nomine
diſertè affirmet, in hac quidē re nullo ſe ſcru-
pulo pungi, verũ id potius dolere, qꝫ plurima
omiſiſſet, quorũ poteſtatem ſuperiores facilè
cõceſſuri fuiſſent. horum ſi voluntati obtem-
perãrit, omnem animi ſui angorem depulſum
eſſe: Ad hoc, nihil ſe vnquam arbitrato ſuo, ſed
omnia eorum permiſſu feciſſe. adiecit & illud,
nulla ſe vllius religionis ſuæ legis vnquã vio-
latæ conſcientia cruciari. quod iccirco ab eo
dictum eſt, ne in cuiuſquam animo, qui ipſum
plus aliquid, & præter cæterorum conſuetu-
dinem facere vidifſet, vllam offentionem, aut
perperam ſumendi exempli materiam relin-
queret. Ingreſſum ad ſe P. Prouincialem ora-
bat, ſibi vt eius venia flagello in ſe vti liceret:
illo negante, tam infirmo vires ad cædendum
ſuffecturas: at ſaltem, inquit, permitte, alius
quiſpiam à vertice ad calces totum me cõuer-
beret. Ne id quidem iã fas eſſe reſpondet. Cum
hoc etiam præcidi videret, denuo inſtantius
id vnum flagitare, vt humi proſtrato emori
dare-

*Mortificã-
zionis ſe
1917.*

daretur. tantus extremum etiam spiritum tra-
hentem, crucis pœnitentiæ, afflictionis amor
obtrinebat. Sed ne id quidem datum est. Iam
propè videbatur eo die, qui erat morbi septi-
mus, viuendi finem facturus, quo ipſo exple-
bat annum ætatis tertium & vigesimum. Ve-
rum Deo viſum est fracta ac mitigata eius vi,
ægritudinem extendere; ſcilicet, vt pluribus
virtutum exemplis, quibus dū lecto ſe tenuit
nobis præluxit, informaremur. Ac ſimul pri-
mus ille mali ardor deſerbuit, hæſit Aloyſio
febricula lenta, hectica, quæ trium menſium
ſpatio pedetentim illum abſumpſit. Incipien-
te morbo, cum in lecto, tela craſſiore vndi-
que circumdato, compoſitus eſſet, Aloyſius à
ſuperiore petijt, vt ſubmoto hoc velo, cæte-
rorum more ſibi iacere liceret. intellecto ta-
men, neque id ſua cauſa factum, neq; à religio-
ſa paupertate alienum eſſe, acquieuit. Initio
valetudinis mandârat medicus, vt ipſe, atque
ité alter, qui ſimili malo tenebatur, perquam
amaram potionem, ſumerent; alter ille ope-
râ dedit vt fugiendæ nauſeæ cauſâ, ſuam quam
citiffimè exhauriret, alijs etiam, vt aſſolet, ad
id præſidijs adhibitis; at Aloyſius quo ſaluta-
rem ſibi moleſtiam faceret, perinde ac dulcif-
ſimum liquorem ſenſim ſorbere, neq; vllum
deinde perceptæ amaritudinis ſignum dare.
Valetudinarius in eius cubiculo modicū can-
didi ſacchari, atque ſucci glycyrrizæ, eius ori
ſubinde, aduerſum deſtillationes reficiendo
poſue

poſuerat, poſcentem pauillum ſucci illius
glycyrrizæ ſocius percunctatur, Quin potius
ſaccharum peteret: Quia, inquit, alterum pau-
perem magis decet. Cum accepiffet eo anno
periculum eſſe, ne qua peſtis exiſteret, non
modo paratum ſe oſtendit, ſi conualeſceret,
ea affectis miniſtrare, verum etiam à Præpo-
ſito Generali, qui eius viſendi cauſa venerat,
facultatem poſtulauit id etiam Deo vouendi.
Qua impetrata in ſigni cum animi voluptate,
& eximiæ caritatis ſignificatione votum ſuſce-
pit. Eodem tempore æger iacebat P. Ludoui-
cus Corbinellus, ad quem eius rogatu valetu-
dinarius Aloyſium in cubiculum deportat.
Poſtquam vero inter ſe collocti, in ducem ad
moderatè patiendâ aduerſa Deiq; voluntati
obſequendum hortati ſunt, ſenex: Age, inquit,
mi frater Aloyſi, propè iam eſt vt moriar, ne-
que amplius inter nos reuiſuri ſumus, ne igi-
tur prius hinc diſcedas, oro, quàm mihi benè
precatuſ ſis. Hac petitione Aloyſius partim
attonitus, partim rubore ſuffuſus, negauit id
conuenire, vt minor maiori, grandæuo adole-
ſcens, adeoq; ſacerdoti inferior benedicat. At
ſenex, qua erat in hunc ſanctum adoleſcentem
pietate, inſiſtit denuo precariò exigere & ob-
teſtari, ne ſibi in extremo iam vitæ poſito, hoc
ſolatij ſubtrahat. Reluctari tamen ſapiens ado-
leſcens, neq; prius ſlecti, quam à valetudina-
rio impuſus eſt. tunc enim & viam reperit,
qua ſimul & ſenis mœrorem vitaret, & ſuam
humi-

humilitatem tueretur. Sublata siquidem manu
seipsum in crucis formam designans: Deus, in-
quit, D. N. nobis ambobus benedicat, deinde
Patrem aqua lustrali aspergit & interea. Deus,
inquit, D. N. te mi R. Pater sua sancta gratia ac-
cumulet, votaq; omnia tua ad sui nominis glo-
riam fortunet, eum tu vicissim pro me preca-
re. Post felicem vero exitum P. Corbinelli
sciscitanti P. Roberto Bellarmino, quid de il-
lius anima sentiret, tenerine igne Purgatorio?
confidenter sanè respondit: Absq; mora pur-
gatorium transisse. Auctores illi omnes, era-
mus hoc tempore, conquistis ad id, omnis
generis rationibus, vt propagari sibi vitam à
Deo exoraret, sic enim & meritis iam in cælo
præmijs ingentem cumulum accessurum, &
plus hominibus atq; inprimis Societati pro-
futurum. At ille omnibus id vnum responde-
bat: Melius est dissolui. Postquam lecto tene-
ri cœpit, nullis vnquam nisi de diuinis rebus
& vita beata sermonibus aures accommoda-
uit. siquidem omne temporis momentum,
quod sibi Deus extrema sua vita concederet,
tanti æstimabat, vt non nisi in rerum pretiosa-
rum tractatione expendi vellet. Poscebat nõ-
nunquam vestem, lectoq; egressus pedetentim
ad mensam, in qua erat Christi crucifixi ima-
go adrepebat, eamq; complexus osculabatur,
quot item imagini D. Catharinæ Senensis & a-
liorum Diuorum, quibus cubiculum cingeba-
tur factitabat. Cuidã vero è valetudinarijs di-
centi,

centi, non eſſe cur à lecto ſurgeret, ſe crucifixi,
cæteraque ſimulachra ad lectum allaturum.
Atqui, inquit, Aloyſius, hæ ſunt meæ ſtatio-
nes. Ad hoc interdium quando ſine arbitris erat,
educerat ſe furtim è ſtrato, & genibus nixus o-
rabat, donec id ſibi à valetudinario vetera-
tur. Quodam veſpere ex P. Bellarmino pen-
nitentiæ ſuæ Præſide percontabatur, Arbitra-
returne quempiam ab igne purgatorio inta-
ctum cælum contingere? Ille cum annuiſſet,
non ignarus quantum ſibi haberet de Aloyſij
virtute polliceri. Quin adeò, inquit, ex iſte
vnum fore exiſtimo, id enim ad cumulum cæ-
leſtium ornamentorum ac munerum, à Deo,
qui te ab omni mortifera culpa immunem eſ-
ſe voluit, tibi adiectum iri, confido. Hoc re-
ſponſo tantis inceſſit lætitijs, vt abducta à ſen-
ſibus mente, ad cæleſtis illius ciuitatis beati-
tatem contuendam diuinitus ſit euectus. Quo
in exceſſu mentis cum totam propè noctem
oblectamentis quibusdam atque ſolatijs, quæ
humanum modum longè excedunt, traduxiſ-
ſet, eam poſtea eidem Patri aſſeueravit, vitam
eſſe ſibi vix momenti inſtar habuiſſe. Dehinc
oſtauo à ſacro corporis Domini die ſe è vita
migraturum cõpluribus prædixit, ſociumque
quendam cõpellans: Nesciſne, inquit, quam felix
nũtius venerit, intra oſtauum diem mihi mo-
riendũ eſſe. Amabo te, mecũ vnã pro tam exi-
mia in me beneficẽtia, hymno Te Deũ lauda-
mus, recitãdo Deo gratias age. Alteri vero cõ-
disci-

discipulo cubiculū ingredienti, exiliens gaudio: Pater mi, inquit, lætantes imus, lætantes imus. Secundum hæc visum fuit tribus Patribus, quibuscum præcipua ei gratia intercedebat per literas valedicere. His aliena manu indicavit, se, vti speraret, in cælum proficisci, multam illis salutem dicere, atq; orare, vt se Deo commendarent. At cum præ imbecillitate virium subscribere nõ posset, iussit sibi manum duci, & pro suo nomine calamo crucem depinxit. Curæ illi fuit octo postremos vitæ suę dies singularibus quibusdã pietatis ac religionis officijs exigere. Ac principio quotidie cū Sacerdote sibi familiari tertia ante occasum solis hora septem psalmos pœnitentiales, imagine crucifixi in lecto collocata, pronūciabat; in quam ille oculis animoq; defixus ac cum lachrymis quæ legebantur pertractans ingentes lachrymarū imbres Patri ciebat. Cęteris horis diurnis, aliquod sibi caput è psychagogia, aut è soliloquijs D. Augustini, aut sermonē D. Bernardi in Cantica, aut Iubilum: Ad perennis vitæ fontem, aut psalmum quempiam à se delectū, vt, Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: Quæadmodum desiderat seruus ad fontes aquarū, aut aliū eiusdē generis legi postulabat. Plerūq; totū animum diuinarū rerum cõtēplationi intendebat, nisi q̄ interdū aliquot de rebꝫ sacris verba interloquebatur, aut breuiiores preces interuallis funditabat. Extremo triduo genū Christi crucifixi simulacrū indulgentia Pon-

Pontificia sacrum, ad extremum vsq; spiritum pectori appressum tenuit. Crebrius eo ritu qui in Ritualibus libris percipitur, fidem suam professus est, vehementem interea amorem semper præ se ferens Deo se consociandi. Itaque illud identidem iterabat. Cupio dissolui & esse cum Christo. Octavo demum die eadem se nocte moriturum confirmat. Circa meridiem sacrum viaticum, quod à prima luce eius diei sæpè poposcerat efflagitare enixius cepit, sed quia eo loci valetudo esse non videbatur, à valetudinarijs neglectum est. Interea summus Pontifex cum audisset Aloysium iam in cælum cogitare, suapte sponte suam ei benedictionem, unà cum indulgentia, ut vocant, plenaria transmisit. Id cum ei P. Collegij Minister nunciasset, ut erat humilitatis amantissimus, quantum ex illis sacris muneribus gaudij, tantum ex eo quod sui Pontificem meminisse audiebat, verecundiæ percepit, continuoq; vultum manibus contexit. Altera ante solis occasum hora sacerdotem quendam orat, ut P. Rectorem Collegij ad præbendum sibi salutare viaticum, flectat. Paruit ille, & unà litaniam de sanctissima Eucharistia pronunciarunt, Aloysio clara voce sacerdotem sequente, cui ad extremum vultu præter consuetudinem hilari, & ore ad risum composito gratias egit. Sumpto dein sacro viatico, placuit beato adolescenti, quemadmodum in Societate aduenientibus, aut proficiscentibus in longin-

Humilitas.

longinquas oras fieri solet, omnes qui aderāt
in signi amore & alacritate complecti. Ibi cum
eum pro se quisq; postremum saluaret, nemo
erat qui lachrymas teneret, nemo qui ab eius
amplexu diuelli posset, omnes in eum in hian-
tes identidem oculos magno amore & dolore
referre, eiusq; preces ambire. Quidam vero
Aloysio mutuis caritatis officijs deuinctus se-
orsim eum adiens: se, ait, confidere, breui eum
beato Dei conspectu fruiturum, orare proin-
de ne illic sui memoriam deponeret, cuius si-
bi salutem uiuenti curæ fuisse comperisset.
Respondit flagranti sane affectu Aloysius, se
in finitæ Dei benignitatis & clementiæ, pre-
tiosi item sanguinis Iesu Christi, & commen-
dationis Beatissimæ Virginis Matris fiducia,
sperare ita paulò post fore. Ne dubitaret, spó-
dere, sibi pro eo agere cordi futurum, etenim
si in terris eum amauisset, longè etiam vehe-
mentius in cælo, ubi plenior sit charitas, ama-
turum. Atq; hæc omnia tam integris sensibus
& sermone tam expertito, ut nemini verifimi-
le videretur, tam scitò abcessurú è vita. Cum
vero sub occasum solis sacram Christi crucifi-
xi effigiem defixis oculis contemplaretur, ela-
ta manu linteum capiti tegmen deripit, alte-
riq; sibi reponenti, Christus, inquit, moriens
capite operto non fuit. Rector nusquam hæ-
sitare lingua cernens Aloysium, fidem eius di-
ctis non adhibebat, quamobrem eius iussu la-
chrymantes omnes, qui eius beatum exitum

T ope-

operiri optauerant duobus illic relictis sacerdotibus, disceſſerunt. Tum ille mente ſemper in Deum erecta, identidem has voces repetebat: In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum. Vbi ad poſtremum conſictum ventum eſt appreſſo cereo, & ſanctiſſimo Ieſu nomine inuocato inter alteram & tertiam noctis horam admirabili tranquillitate animam ſuo procreatori reddidit. Poſtea vero eius ſanctitas multis paſſim miraculis illuſtrari cœpit, quæ ſi lubet vide in eius vita.

*PVERITIA S. IOANNIS, BAPTISTÆ
& præcurſoris Domini Ieſu 24. Iunij.*

Magnus reuera extitit coram Domino B. Ioannes Baptiſta: cuius eximiam ſanctitatem in puero adhuc maternis ocluſo viſceribus gratia cœleſtis mirabiliter auſpicabatur. Cum enim virgo mater plena gratia, & plena Deo domum B. Eliſabeth cognatæ ſuæ ingrederetur eamq; fauſta cōſalutatione impertiſſet, mox de gratiæ redundantis plenitudine Ioannes prior accepit, atq; accelerato ſibi rationis uſu, & de præſentia Saluatoris gaudio geſtiit, & tanquam præcurſor alacer exultauit. ConduPLICANTUR adhæc inter vitæ primordia vicinis ſtupentibus, miracula, & de futuræ ſanctitatis magnitudine admirabundi bellè ominantur. Rigatur porro deinceps intra paternæ domus penetralia, ſacra inſtitutione puriſſima infantis ætatula, & iuxta cœleſte oraculum nihil ſibi indul-

*Tempe-
rantia.*

indulgens, vino & quolibet potu rationē he-
berante abstinet, ac meditatae seueritatis dat
prima specimina. Succressitq; intra domesti-
cos parietes sincerissimæ castitatis lilium, añ
mox septimo ætatis eremo transplantandum,
vbi diuiniore amictu intra humilitatis sacra-
rium delitens, vniuersam regnantis quondam
Salomonis superet gloriam. Ne itaq; primam
innocentiæ trabeam, cõmunis inter homines
vitæ contagēs inquinaret, aut indecens vitia-
ret affatus, deuitare statuit periculi impenden-
tis salebram, & spreta domo opibusq; paternis,
posthabitis mundi delicijs vniuersis, in aspe-
ram eremum puerulus Deo ductore commi-
grauit. Vbi penitus exutis terrenarum rerum
compedibus, Spiritu S. pædagogo, Angelis so-
dalibus vtens, ipse puritate verè Angelus, cæ-
lestem vitam degebat. Vidensq; sibi committi
pœnitentiæ magisterium, operam dabat huius
in seipso excolere archetypum, vt doctrinam
efficaciorem viua astruerent exemplaria. Mu-
tatur ratio victus, ne vitæ mutetur integri-
tas, & locustæ cum melle syluestri sancto
pulsioni in pastum cedunt, non hic condimen-
ta proritant cupidinem, non palatum dul-
ciori epulo ingurgitari optat, non denique
cocto aut condito caro saginatur: sed he-
roica mente blanda temperantiæ detrimen-

*Cõscientia
puritas.*

*Vita ere-
mitica.*

Ieiunium.

T 2 Venit

Venit Ioannes nec manducans nec bibens. Et quia ad perfectionem sanctitatis præcipue spectat, seipsum vincere, atque effrenes animi motus in gyrum ducere rationis, nullum armorum genus reliquit intactum, quod ad victoriam conferret. Omnibus enim quibus corpus pascitur delicijs longissime semotis, atq; è diuerso collectis omnibus asperioris vitæ præsidijs, cum propria carne bellum gerebat. Vestitum itaq; eligit visu horridum, è pilis camelorum confectum, & quouis cilicio asperiorè, cibo vitur vix humano: somno item breuissimo, quem dura cubanti humus & penitentia atq; contemplationis studium concederet. Hominum iucunda consortia horrida solitudine: amplum patrimonium, pia paupertate cõmutat: nec quicquam sibi reliquum fecit eorum, quibus vel caro titillari, vel animus ad peccandum inclinari atq; irretiri possit. Tantis igitur animorum vinculis immunis, & cupiditatum ac peccati expers, liberiore obtutu cælestia speculabatur, & euacuo sinceri pectoris vase diuina mysteria contemplando capacius hauriebat: donec è schola Sancti Spiritus, à spelæis ferarum, ad præparandam Domino Iesu viam Doctor sublimis accersitur. Digna profecto vita cui colophonem martyrij gloria super imponeret.

EXEMPLVM S. ANTHELMI CARTHV-
siani & Episcopi Bellicensis 26. Iunij
SvV. Tom. 3.

B Anthelmo celsa progenie edito id à te-
neris vnguiculis præcipuè curæ fuit,
quomodo perfectam Deo seruitutem, carnali
nobilitate posthabita exhiberet. Diuina au-
tem prouidentia ita disponente, adhuc puer à
parentibus sacris literis traditus est imbuen-
dus. Postquam vero adoleuit, cum egregia in-
dole, tantam cælitus consecutus est gratiam, vt *Morum*
ab omnibus ob honestatem morum apprimè *honestæ.*
diligere-
tur. At deinceps parum cautè tanta
gratiarum vsus affluentia, paulatim arridentis
seculi huius blandimentis allici cœpit, ad eò
vt rebus omnibus ad votum mirificè fluenti-
bus tandem abreptus sit: ac seuerioris discipli-
næ oblitus, in Gebennensem & Bellicentem
ecclesias magnis opibus & honoribus auctus *Vanitate*
concesserit. In Gebennensi enim Ecclesia *seculi ab-*
ripitur.
Præpositus & Secretarius, in Bellicensi vero
Secretarius creatus est: quas ille dignitates in
illis Ecclesijs præcipuas, magna cum laude ad-
ministrabat, ita vt prouectioris ætatis viris &
grauissimis senibus longè anteferretur. Cum-
que multæ ei essent facultates, nam id ei stu-
dio fuit, vt opes colligeret & coacervaret, sed
vt liberaliter & honestè eas expenderet. De-
lectabatur enim fauoribus & laudibus homi-
num, vt solent illi, qui in pretio haberi vo-
lunt. Prætereuntes vel aduentantes illustres

*Castitas.**Delectatur
condu-
bernio reli-
giosorum.*

viros, tam religiosos quam seculares, reuerenter arripiens, adeoque pertrahens honorifice tractabat, & obsequia opportuna officiosissime exhibebat: animumque erga pauperes piuum ac benignum ostendebat. Quamuis vero vanis hisce caducisque rebus esset implicatus, tum moperere tamen cauebat, ne quid flagitiose, impurè aut turpiter admitteret. Itaque cum adolescentiæ flore in magna mundi vanitate consumpto, diuina eum bonitas in rectum salutis iter reuocare vellet, cœpit religiosorum hominum & imprimis Carthusiensium loca inuisere: vitamque eorum non tam conuersionis desiderio, quam animi quadam curiositate diligenter explorare. Interim cum suauitate eorum paulatim afficeretur, fratres illos frequentius adiit, eorumque domicilia, & cætera omnia diligentius perlustrans, sermones etiam de rebus diuinis instituebat. Tum vero fratres, qui ad illum usque diem vanitati eius nonnihil indulserant, vt sensere eius animum emollitum, tempus nacti opportunum, de contemptu mundi sermones conferunt, hortanturque vt exigua pro magnis, pauca pro multis, falsa pro veris, & pro sempiternis fluxa & caduca contemnere ne dubitet. Quid multa? Diuini timoris spiritu excitatus, consilij & fortitudinis spiritu confirmatus, omnibus quæ mundi sunt protinus ex animo abdicatis, totum se diuino cultui & seruituti addixit: & in Carthusia quam Portarum vocant, monasti-

co eius Ordinis habitu hilariter suscepto,
Christianæ militiæ nomen dedit.

I V L I V S.

ADOLESCENTIA S. GALLI ARVERNORUM
Episcopi 1. Iulij Sur. Tom. 4.

S Gallus Aruernorum Antistes à stirpe Ve-
stij Pagati martyris apud Lugdunum ce-
leberrimi descendens, Georgio & Leocadia
parentibus inter Gallos lógè nobilissimis na-
tus est. Huic pater illustrem genere virginem,
vt partam magna virtute gloriam & generis
dignitatem longius propagaret despòdere co-
gitabat. At Gallus perspecto parentis consilio, *Castitas.*
cum iam pridem facibus diuini amoris mira-
biliter incēsus, de sanctiore quopiam vitæ ge-
nere cogitaret, assumpto secum vno puerulo,
ad Cremonense monasterium, sexto ab Aruer-
na vrbe milliario situm profectus, monasticæ
vitæ institutum feruēter arripuit. Abbas vero
perspecta pueri prudentia & formæ ac morum
elegantia, primum ad parentem percontatum
milit, vt quid filio suo fieri velit renunci-
et. Qui parumper contristatus: Primogenitum;
inquit, meum coniugio potius destinâram, si
tamē suo illum Deus dignatur seruitio nolim
volūtati eius refragari. Abbas igitur de parētis
factus beneplacito certior, puerum inter cle-
ricos cooptauit, Erat vero egregia castitate, &
moderatione animi, & velut p̄fecta ætate vir

T 4 àiocis